

Co-funded by
the European Union

**Кафедра економічного аналізу та фінансів
НТУ «Дніпровська політехніка»**

**МАТЕРІАЛИ СТУДЕНТСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ON-LINE КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ
МОДЕЛІ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ»**

10 травня 2023 року

ДНІПРО

ББК 65.9 (4 Укр) 26
УДК 336

Трансформація національної фінансової моделі післявоєнного відновлення України / Матеріали студентської науково-практичної on-line конференції (Дніпро, 10 травня 2023 року). – Дніпро: НТУ «Дніпровська політехніка», 2023. – с.95.

Матеріали студентської наукової конференції висвітлюють сучасні проблеми фінансової теорії та практики.

**В секції 4 «Фінансові інновації та технології: виклики сьогодення» представлені доповіді, які були підготовлені в рамках реалізації проєкту ERASMUS Jean Monnet LS: EU Market of Financial Innovations and Unemployment in Financial Sector.*

"Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them".

ВІДПОВІДАЛЬНА ЗА ВИПУСК:

Цуркан І.М. – к.е.н., доцент кафедри ЕАіФ

За стиль, редакцію та достовірність поданих матеріалів студентської наукової конференції несуть відповідальність їх автори.

Усі права застережені. Розповсюдження і тиражувати матеріали студентської наукової конференції без офіційного дозволу авторів заборонено.

Секція 1 Роль банківської системи у післявоєнному відновленні України

*Бікузін Р. В., ст. гр. 072-19-1
науковий керівник: д.е.н., проф. каф. ЕАФ Єрмошкіна О.В.
НТУ «Дніпровська політехніка»
кафедра економічного аналізу та фінансів*

РОЛЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ У ПІСЛЯВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕНІ УКРАЇНИ

Відновлення України після війни з Росією є складним процесом, який потребує значних зусиль та ресурсів. Банківська система України відіграє важливу роль у цьому процесі, забезпечуючи необхідні фінансові ресурси для відновлення економіки та інфраструктури країни. Основними тезами щодо ролі банківської системи у відновленні України після війни з Росією можуть бути наступні. Банківська система має ключову роль у відновленні економіки України після війни з Росією, оскільки вона забезпечує фінансову стабільність та регулює грошовий обіг в країні. Війна з Росією серйозно пошкодила банківську систему України, але завдяки впровадженню реформ та заходів для підтримки банків вдалося відновити її роботу та створити умови для подальшого розвитку.

Метою дослідження є обґрунтування шляхів зміцнення банківської системи та окремих банківських установ в процесі післявоєнної відбудови.

Одним з головних завдань банківської системи після війни з Росією є надання фінансової підтримки підприємствам та громадянам, які постраждали від конфлікту. За допомогою різних інструментів, таких як кредитування та інвестиційні програми, банки можуть стимулювати розвиток малого та середнього бізнесу, що забезпечує зростання економіки в цілому.

Після війни з Росією важливим є зміцнення банківського сектору шляхом покращення регулювання та нагляду, а також забезпечення відповідної кількості резервних коштів для покриття можливих ризиків[1].

Важливо, щоб банківська система України після війни з Росією була здатна забезпечувати доступ до фінансових послуг у всіх регіонах країни, включаючи зони конфлікту.

Підвищення рівня кваліфікації працівників банків та впровадження нових технологій може покращити якість обслуговування клієнтів та забезпечити ефективнішу роботу банківської системи в цілому.

У відновленні України після війни з Росією важливо забезпечити стабільність валютного курсу та уникнути зростання інфляції, що можна досягти за допомогою правильної монетарної політики та регулювання капітальних рухів.

Розвиток банківської системи після війни з Росією можна сприяти за допомогою залучення іноземних інвесторів та партнерів, які можуть надати фінансову підтримку та технологічний досвід[1].

Важливо також забезпечити надійність та безпеку банківської системи після війни з Росією, що можна досягти за допомогою вдосконалення системи кібербезпеки та запобігання шахрайству.

Для підтримки розвитку банківської системи після війни з Росією можуть бути використані різні інструменти, такі як реформи законодавства, підвищення конкуренції, стимулювання розвитку нових технологій та інвестицій в економіку країни[1].

Оскільки банки є ключовими учасниками фінансової системи країни, їхня роль у відновленні України після війни з Росією є важливою не лише для економіки, але й для соціальної стабільності та благополуччя населення.

Отже, банківська система відіграє ключову роль у відновленні України після війни з Росією. Банки є важливими джерелами фінансових ресурсів для підприємств та населення, а також відповідають за забезпечення фінансової стабільності та підтримку економічного зростання країни. Необхідною умовою успішного відновлення є створення ефективної та стабільної банківської системи, яка забезпечуватиме необхідну фінансову підтримку для підприємств та населення, а також сприятиме залученню інвестицій та технологічного розвитку[2].

З досліджень видно, що банківська система України є достатньо розвиненою та має потенціал для подальшого розвитку. Необхідною умовою успішного відновлення після війни з Росією є ефективне регулювання банківської системи, залучення іноземних інвесторів та партнерів, підвищення кваліфікації працівників банків та впровадження нових технологій.

У реалізації цих завдань важливо дотримуватися правильної монетарної політики та регулювання капітальних рухів для забезпечення стабільності валютного курсу та уникнення зростання інфляції. Для підтримки розвитку

банківської системи можуть бути використані різні інструменти, такі як реформи законодавства, підвищення конкуренції, стимулювання розвитку нових технологій та інвестицій в економіку країни[3].

Забезпечення надійності та безпеки банківської системи після війни з Росією є також однією з найбільш важливих задач. Банки повинні забезпечити безпеку збереження грошових коштів клієнтів та виконувати всі необхідні заходи для захисту від фінансових шахраїв та кіберзлочинців. Для цього можуть бути використані різноманітні технології, які дозволяють банкам забезпечити надійну захисту своїх даних та даних своїх клієнтів.

Після війни з Росією важливо також забезпечити фінансову підтримку підприємств та населення, які постраждали від війни. Банки можуть надавати позики та інші фінансові послуги для підтримки відновлення економіки та соціального розвитку. Важливо також підтримувати малі та середні підприємства, які є основою розвитку економіки, через надання їм доступу до фінансових ресурсів та інвестицій[4].

З метою підвищення ефективності банківської системи після війни з Росією, можуть бути впроваджені різні інноваційні технології, такі як блокчейн, штучний інтелект, машинне навчання тощо. Впровадження нових технологій дозволить банкам поліпшити якість та швидкість надання фінансових послуг, а також покращити процес управління ризиками та знизити витрати на операційну діяльність. Отже, можна зробити висновок, що банківська система грає важливу роль у відновленні України після війни з Росією.

Список літератури:

1. Банківська система України в період відновлення національної економіки / І. С. Мельник, В. І. Жеребко, В. І. Копилов та ін. // Економіка та держава. - 2015. - № 2. - С. 43-46.
2. Банківська система України в період посткризового відновлення / А. В. Балан, М. В. Супрун, О. С. Романенко та ін. // Економіка України. - 2016. - № 6. - С. 67-75.
3. Відновлення банківської системи України: роль держави та міжнародних фінансових організацій / О. В. Єрмоленко, Л. М. Беспалова, О. І. Рогуля та ін. // Банківська справа. - 2017. - № 5. - С. 23-31.
4. Роль банківської системи в економічному відновленні країни (на прикладі України) / І. М. Лисенко, В. Ю. Ляшенко, О. В. Ковальчук та ін. // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Економічна». - 2018. - № 34. - С. 97-103.

РОЛЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ У ПРОЦЕСІ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

Трансформація фінансової моделі в Україні починалася з потреби в перетворенні фінансової складової економіки: оновлене законодавство, використання сучасних інформаційних технологій, зменшення корумпованості, збільшення довіри і прозорості до фінансових установ та стабільність держави у непередбачених ризиках, які пізніше були випробувані під час пандемії Covid-19. З початком повномасштабного вторгнення, Україна знову стикнулася з економічними потрясіннями, які вимагали негайного запровадження заходів підтримки банківської системи, яка в свою чергу є основною складовою національної економіки.

В період війни в банківській системі були виявлені недоліки, вирішення яких у період післявоєнного відновлення, дозволить національній економіці стати ефективнішою. Ґрунтуючись на звіті від Centre for Economic Policy Research «Відбудова України: принципи та політика» можемо визначити, що першою проблемою виступає висока частка державних банків, яка за 2022 р. склала 50,6%, що є більшим за половину всіх активів банків, на відміну від нормативу 25-30% [1,2]. Минулі спроби приватизації закінчилися нерезультативно, але через те, що зараз країна є головним об'єктом залучення інвестицій і є цікавою для міжнародних інвесторів, збільшення кількості приватизованих банків дозволить у період повоєнного відновлення України збалансовувати структуру активів та пасивів банку, зменшити суму непрацюючих кредитів, збільшити кредитування малого, середнього та великого бізнесу за рахунок позитивних змін в умов кредитування, зменшити вплив держави на регулювання банківських процесів.

Наступним недоліком у теперішній банківській системі є мала кількість небанківських установ згідно до валового внутрішнього продукту, а саме: страхових компаній, венчурних та інвестиційних фондів, інших небанківських кредитно-фінансових установ. Залучення міжнародного фінансування дозволить створювати більшу кількість заощаджень та розвивати цей сектор.

Третім дефектом може виступати проміжний, але також важливий фактор – малий відсоток заощаджень у населення, що також спричиняє збільшення ризику фінансової скрути в суспільстві та їх необхідності у вкладанні грошей в депозит,

купівлю цінних паперів для отримання додаткового доходу. В даному випадку в країні банки не створюють такі умови для вигідного розміщення суми на депозит, тому післявоєнна відбудова повинна також визначити шляхи зміни фінансової грамотності суспільства та створення ефективного інвестиційного клімату.

Четвертим питанням є потреба в усуненні проблематичного кредитування пов'язаних осіб. Важливо проводити ретельні перевірки фінансового стану керівників, директорів банків, а також розуміти мету надання коштів.

Окрім вищезазначених недоліків, з якими контактує банківська система в період війни, можна додати низький рівень формування нових кредитів, непрогнозована інфляція, нестабільний валютний курс та ставки відсотків за кредитно-депозитними операціями.

Роль банківської системи у післявоєнній відбудові України є досить значною, адже на основі вище перелічених «дефектів», бачимо, що їх дестабілізація є досить масштабною та впливовою на загальну фінансову спроможність держави. Наразі важливими кроками до забезпечення ефективної діяльності банківської системи після війни є підвищення якості активів та пасивів у балансі банків, адже зараз досить складно визначитися з реальним положенням цих двох показників, провести реструктуризацію, проконтролювати цей процес з метою попередження незаконного привласнення грошей. Наступними кроками можуть бути перейняття європейського законодавства, створення нових фінансових продуктів, надавання переваги залученню грошей через отримання інвестиційних коштів, на відміну від залучення у боргове зобов'язання, створення ефективних ринків капіталу, грошей, особливо цінних паперів, адже з одного боку, в розвиток України очікуються досить потужні інвестиції, які повинні забезпечуватися безпекою у їх використанні в Україні, а з іншого – розвиток фондового ринку для вільної купівлі акцій міжнародних компаній українськими суб'єктами господарювання.

Список літератури:

1. Огляд банківського сектору. Лютий 2023 р. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2023-02.pdf?v=4 (дата звернення 28.04.2023).
2. Centre for Economic Policy Research. «Відбудова України: принципи та політика». URL: https://cepr.org/system/files/2022-12/reconstruction%20book_Ukrainian_0.pdf (дата звернення 28.04.2023).

*Кізілова В. Л., ст. гр. 072-20ск-1
науковий керівник: к.е.н., проф. каф. ЕАФ Соляник Л.Г.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТА НАДІЙНОСТІ БАНКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Банки є головною ланкою у фінансовому секторі, які відіграють ключову роль у спрямуванні вкрай необхідного грошового капіталу в найприбутковіші сектори економіки, наприклад, мобілізуючи тимчасово вільні кошти економічних агентів, що в кінцевому підсумку призводить до збільшення матеріального багатства країни.

Забезпечення фінансової стабільності банків є необхідною умовою для ефективного функціонування української економіки. Однак банк, як комерційне підприємство, зацікавлений у найбільш прибуткових інвестиціях. Прагнення максимізувати прибуток призводить до інвестування коштів у більш ризиковані операції. Класична концепція банківської системи базується на трьох основних критеріях: ліквідність, надійність та безпека. У цьому контексті ефективне управління банківськими операціями повинно розглядатися з точки зору можливості досягнення банками динамічного стану фінансової стабільності та збереження оптимального співвідношення між прибутком і ризиком. Такий підхід є нетрадиційною школою фінансового менеджменту для вітчизняних банків.

Проблема забезпечення та зміцнення фінансової стійкості банків є складною і до кінця не вирішена. А так як основні проблеми банківської стабільності пов'язані з нестабільною економікою України, то ця проблема в основному визначається стабільністю економіки, яка оточує банківську систему.

Фінансова стійкість комерційного банку - це якісна динамічна сутнісна характеристика здатності банку ефективно виконувати свої функції та забезпечувати цілеспрямований розвиток шляхом трансформації ресурсів і мінімізації ризиків, протистоячи впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища [1].

Оцінка фінансової стійкості представлена як підсистема аналітичної функції управління банком на основі інформаційної системи і здійснюється за допомогою комплексу аналітичних методів та інструментів, які дозволяють ідентифікувати та вимірювати вплив факторів на фінансову стійкість. Ефективне функціонування системи оцінки фінансової стійкості можливе лише за певної підтримки, зокрема методичної та інформаційної.

Отже, стійкість – це фундаментальна внутрішня характеристика, яка забезпечує виживання та стабільний розвиток комерційних банків відповідно до обраної стратегії в межах заданої траєкторії в конкурентному банківському середовищі, незважаючи на силу впливу зовнішніх та внутрішніх факторів.

До умов забезпечення фінансової стійкості сучасних банківських установ можна виокремити такі:

- достатній, а не надмірний розмір власного капіталу;
- підтримання збалансованої структури активів, пасивів та грошових коштів та грошових коштів;
- підтримання належного рівня прибутковості банківської діяльності.

Ключовими параметрами фінансової стійкості банку є соціально-політична ситуація в Україні, загальна економічна ситуація та ситуація на фінансовому ринку, внутрішня стабільність банківських установ.

Незважаючи на воєнний стан, загалом, діяльність українських банків поступово стабілізується. Сьогодні не можна сказати, що це стійка тенденція. Однак очевидно, що банківська діяльність стає більш прозорою та передбачуваною як для регуляторів, так і для основних учасників ринку. Як наслідок, довіра до банківського сектору зросла, а якість управління банківськими ризиками покращилася. Таким чином, поточний фінансовий стан української банківської системи потребує трансформаційних заходів для покращення її функціонування. Ці напрями мають бути структуровані відповідно до проблем, з якими стикається банківська система [2].

Дивлячись на ситуацію в Україні зараз, основними стратегічними цілями банків для забезпечення його фінансової стійкості та надійності зараз та у післявоєнний період є:

- ✓ надання фінансової підтримки пріоритетним галузям економіки та підприємств (установ) критичної інфраструктури;
- ✓ забезпечення доступу до банківських послуг для забезпечення захисту прав: в рамках соціального захисту споживачів, зокрема громадян, за умови, що відсутності фізичних загроз працівникам банків;
- ✓ створення умов для швидкого відновлення банківських операцій, та функціональність та безперервність роботи банків державного сектору;
- ✓ створення ефективної системи фізичної безпеки, кібербезпеки, безпеки операційних систем;
- ✓ впровадження заходів, спрямованих на зниження ризиків
- ✓ підтримка фінансової стабільності банку, виявлення потенційних загроз для банку та оперативне реагування на будь-які загрози фінансовій стабільності.

Список літератури:

1. Волкова В. В. Методичні підходи до оцінки фінансової стійкості. *Фінанси, облік, банки*. 2018. - URL: <https://r.donnu.edu.ua/handle/123456789/937>.
2. Коваленко В. В. Науково-методичні підходи до діагностики фінансового стану банків. *Ефективна економіка*. 2020. №8. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8094>).

*Косогов Д.О. ст. гр. 072-19-1
науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Крилова О.В.
НТУ «Дніпровська політехніка»
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ПРОБЛЕМИ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Війна вплинула на всі сфери діяльності фінансового сектору країни, зокрема й на кредитування. Економічна ситуація в країні протягом року характеризується розгортанням наслідків воєнного стану, що перш за все виявляється в зростанні інфляційних процесів, падінні ВВП, тиску на валютний ринок.

Після початку повномасштабної війни населення знизило попит на кредити. Натомість помірний попит на кредитні ресурси з боку корпорацій зберігся. Кредитуванню бізнесу сприяла держава, поліпшивши умови участі в урядових програмах, зокрема спрямованих на підтримку агросектору та критично важливого для України бізнесу. Також банки активно підтримували клієнтів, запровадивши на початку війни різноманітні програми кредитних канікул, пільгові ставки та тарифи по продуктах, а при виході із кредитних канікул - програми реструктуризації як для масового сегменту, так і для корпоративних клієнтів. При цьому, фінансовий стан більшості клієнтів та їхні можливості обслуговувати свої зобов'язання, в свою чергу, обумовлюють підвищені кредитні ризики банківської системи та необхідність формування резервів під них. Резерви за кредитними збитками зростатимуть й надалі. [1]

Останній перегляд рейтингів був в лютому 2023, коли рейтингове агентство Moody's змінило рейтинги оцінки кредитоспроможності п'яти українських банків, в т.ч. ПриватБанку, на «Са» з «Саа3» внаслідок зниження рейтингу незабезпеченого боргу в Україні відповідно до «Са» з «Саа3». Moody's зазначає, що зниження рейтингів зумовлене наслідками війни з Росією, які, ймовірно, створять довгострокові проблеми для економіки та державних фінансів України.

Під час війни у комерційних банків передусім виникає необхідність постійно вдосконалювати свою кредитну політику для запобігання появи непрацюючих кредитів шляхом застосування жорстких умов для надання кредитів. Національний банк України постійно працює над розробкою та впровадженням нових інструментів надання банкам фінансування, які допоможуть банківським установам задовольняти попит суб'єктів господарювання на гривневі кошти та продовжувати

належним чином виконувати одну із основних своїх функцій – це інвестування та підтримка економіки. Це важливо сьогодні та особливо буде актуальним після завершення війни, коли потрібно буде відновлювати національну економіку та повертати її до повноцінного функціонування. [2]

Зважаючи на воєнний стан, обмеження банківського кредитування шляхом встановлення високих процентних ставок та високих вимог до кредитоспроможності позичальника в кінцевому підсумку призведе до глибокої економічної кризи, адже банківська система України фактично повністю перестала виконувати інвестиційну функцію, оскільки відношення кредитів наданих в економіку до ВВП знизилося до 19% у 2022 році.

Звісно, воєнні дії є ризиковими як для позичальників, так і для банків. Тому під час прийняття рішення про видачу кредиту фінансові установи враховують, в якій зоні з точки зору ризику знаходиться підприємство, а також слідкують за змінами, адже ситуація на фронті змінюється, і деякі території звільняються від окупації, таким чином, там треба починати відновлення економіки.

Банківська система є однією із найважливіших складових економіки України і, особливо, на період воєнного стану та післявоєнного її відновлення. Саме тому підтримка банківської системи та сприяння її розвитку для НБУ та уряду є пріоритетом. Проте, втрати банків від кредитного ризику, від операційного ризику, а саме недоотримані доходи та втрати власного майна банківських структур суттєво впливатиме на їх діяльність та на можливість в майбутньому підтримувати економіку України. [3]

Банківські установи поки що оцінюють збитки, проте очевидно: багато з них потребуватимуть докапіталізації. Держава гарантовано підтримає чотири державні банки: ПриватБанк, Ощадбанк, Укрексімбанк, Укргазбанк. Міністерство фінансів України вже обережно заявляло про можливу необхідність докапіталізації декількох державних банків.

Список літератури:

1. Річна фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанк» за 2022 рік. URL: <http://surl.li/gwfut>
2. Охрименко І.Б., Ярошенко С.С. Сучасні реалії прояву та управління процентним ризиком банку в Україні. Наукові інновації та передові технології. 2022. Вип. 8, № 10. С. 258–268.
3. Волкова В.В., Власенко О.С. Підвищення якості кредитного портфеля як чинник мінімізації кредитного ризику банку. Економіка і організація управління. 2021. Вип. 2, № 42. С. 76–82.

*Лавріщева А.С., ст. гр.072-20-2
науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Крилова О.В.
НТУ «Дніпровська політехніка»
кафедра економічного аналізу і фінансів*

РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО «ЗЕЛЕНОГО» КРЕДИТУВАННЯ У СТАЛОМУ РОЗВИТКУ

Зелене кредитування – це борг, що надається позичальнику з метою фінансування проєктів, що працюють задля досягнення екологічних цілей. Зелені проєкти ставлять перед собою цілі які мають на меті зменшити вплив людського фактора на довкілля, збільшити стійкість економічного стану до зміни клімату та зменшити ризик настання глобальних катаклізмів. Зелене кредитування безпосередньо пов'язане зі сталим розвитком і його роль у досягненні цілей визначених сталим розвитком є достатньо значною, тож його ще можна називати кредитування у розвиток сталого розвитку.

Сьогодні у світі не існує жодної галузі, якої б не торкнулись принципи сталого розвитку, тому і розвиток зеленого кредитування відбувається в різних напрямках. Переважно це стосується галузей, що безпосередньо несуть загрозу навколишньому середовищу: машинобудівна галузь, видобувна, енергетична та металургійна. Зелене кредитування може надаватись різними організаціями, що мають на меті розвивати сталий розвиток включаючи міжнародні банки, державні та приватні банки різних країн світу та інші фінансові установи, які мають кошти та бажання для цієї діяльності [1].

Проекти, що мають на меті отримати зелений кредит повинні відповідати нормам встановленим позичальником. Принципи екологічного кредитування ґрунтуються на Принципах зеленого кредитування та посиляються на них з метою підтримки узгодженості на фінансових ринках. ІФС прийняла ці принципи у 2018 році, щоб допомогти своїм клієнтам залучити додаткове фінансування та зробити значний внесок у досягнення екологічних цілей. Наразі прослідковується тенденція в міжнародних інституціях, щодо їх схильності вкладати кошти в перспективу зменшення викидів парникових газів, шкідливих речовин, CO₂, зменшити видобування природних ресурсів з надр та на поверхні, підвищення рівня відновлювальної енергії.

Станом на початок 2022 року ринок зеленого кредитування мав тенденцію до зростання, таким чином лише на країни що розвиваються припадало приблизно 1,6

млрд. дол. зелених кредитів, що більше навіть за рівень зелених облігацій. За даними BloombergNEF з кожним роком темп зростання зелених кредитів все більший. Прослідковується це у динаміці прирості зелених кредитів, станом на кінець 2020 році спостерігався приріст 9% кредитів, а вже на кінець 2021 року він становив 15% [2].

Організації зеленого кредитування також розширюють свої портфелі. Наприклад, за даними Європейського інвестиційного банку, у 2021 році він надав 20,1 мільярда євро зелених кредитів, що на 4% більше, ніж у 2020 році. За даними Міжнародної фінансової корпорації, у 2021 фінансовому році в екологічні проєкти було інвестовано 21,4 мільярда доларів США, що на 22% більше. Варто зазначити, що «зелені» кредити стають дедалі популярнішими серед інвесторів та фінансових установ, оскільки вони не лише забезпечують фінансування, але й позитивно впливають на довкілля та сприяють сталому розвитку.

Роль міжнародного зеленого кредитування у сталому розвитку по новому розкривається у викликах реального часу в Україні. З початком повномасштабної війни в країні зріс рівень потреби в залученні міжнародних коштів з метою відбудови та відновлення, що також пов'язано зі сталим розвитком. Українські компанії, які мають потребу в залученні додаткових кредитних коштів мають звернути увагу на цілі сталого розвитку. Завдяки цьому процедура отримання кредитів може прискоритись та стати більш лояльною, адже відповідність сталому розвитку може свідчити про швидке реагування компанії на кризові зміни, гарну управлінську політику та є більш конкурентоздатними.

Міжнародне зелене кредитування посідає важливе місце у розвитку сталого розвитку, саме воно залучає та надає кошти на розвиток напряму та поширення його впливу на різні галузі. Існування зеленого кредитування сприяє одночасно розвитку економіки та екології, тож є необхідним економічним інструментом сьогодення. Ринок зеленого кредитування безпосередньо залежить від держаного та міжнародного управління, а також фінансової допомоги від цих сторін. Тому задля ефективного функціонування ринку та підвищення рівня сталого розвитку необхідна командна робота всіх інституцій на державному та міжнародному рівні задля створення сприятливих умов до розвитку напряму.

Список літератури:

1. What You Need to Know About Green Loans// The World bank. URL: <https://www.worldbank.org/>
2. Green Bond Boom Sees Issuances Double//BloombergNEF. URL: <https://about.bnef.com/>

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ПОКАЗНИКАМИ БАНКУ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

В умовах воєнного стану в Україні, банки є важливою ланкою, котра підтримує та забезпечує фінансовими ресурсами економіку країни. У сучасних умовах постійних змін на ринку, посилення конкурентної боротьби, поглиблення кризових явищ в економіці країни загалом і в банківській системі зокрема потрібна ретельна оцінка їх фінансових показників перед національними банками, а також пошук способів їх вирощування. Оцінка ефективності фінансової діяльності є досить складним і не завжди надійним процесом, оскільки вимагає визначення максимально реальних показників діяльності установи. Водночас, не менш важливими є значна волатильність фінансового ринку та нестабільна макроекономічна ситуація в Україні загалом.

Складні економічні умови роботи комерційних банків України, вимагають від них великих зусиль для підтримки фінансової стійкості, для чого поряд регулюючими (управління активу і пасивами, оптимізація ресурсів, диверсифікація діяльності) використовуються стабілізуючі (зниження рівня ризику, формування страхових резервів, підвищення прибутковості) методи. Ринкова нестабільність негативно впливає не тільки на фінансову стійкість, але і на динаміку кредитування, темпи і обсяги якого знижуються. На українському ринку відзначається зниження прибутковості в фінансово-кредитному секторі і дефіцит достатності капіталу у окремих комерційних банків. В умовах фінансової нестабільності і низької кредитної активності економічних агентів вітчизняні банки намагаються зберегти інтерес населення до розміщення коштів на депозитах. Ті комерційні банки, які не змогли пристосуватися до економічним умовам та втратили фінансову стійкість, наслідком чого стало відкликання у них ліцензії та в зупинення їх діяльності.

Традиційно оцінка фінансової стійкості банку передбачає використання певного набору показників, які можуть бути згруповані таким чином: показники достатності капіталу; показники ліквідності; показники, що характеризують якість пасивів; показники, що характеризують якість активів; показники прибутковості. Оцінку рівня ефективності банківської діяльності здійснюємо на основі розрахунку

показників рентабельності активів, капіталу, доходів, чистого процентного спреда, чистої процентної маржі банку тощо [1].

Фінансова стійкість банків залежить від стійкості банківської системи в цілому. Залучаючи додаткові грошові ресурси, банк отримує можливість розширити свою фінансову базу. У разі неспроможності банків, за рахунок коштів резервних фондів, що гарантують вклади громадян, можуть бути покриті їх втрати, що може зберегти довіру клієнтів до банківської системи, в цілому, і підвищити її фінансову стійкість.

У сучасних умовах фінансова стабільність банків знаходиться під впливом нових якісних факторів. Це стосується як змін у підході до формування ресурсної бази до зниження процентних ставок, так і помітного зниження вартості кредитів з огляду на зростання конкуренції на фінансовому ринку. Ці тенденції призведуть до зниження поширеності та прибутковості банків у середньостроковій перспективі. За оцінками НБУ, через низьку інфляцію та макроекономічну стабільність висока вартість ресурсів більше не буде проблемою, що заважатиме відновленню кредитування. Зміна інфраструктури фінансового ринку призведе до спроб захоплення традиційних 'банківських' сегментів ринку фінансовими і нефінансовими (особливо фінансовими) компаніями. З огляду на це, банки повинні суттєво переглянути свої підходи для забезпечення фінансової стійкості, звернувши увагу на буфери капіталу при адаптації своєї депозитної, кредитної та інвестиційної політики до нових умов фінансового ринку [1].

Банки, для покращення показників своєї діяльності, можуть проводити комплекс наступних заходів: розробляти та впроваджувати внутрішню систему управління фінансовою стійкістю; розвивати систему стрес-тестування; ефективно впроваджувати методи Базеля II та елементів Базеля III в систему управління фінансовою стійкістю.

Отже, на фінансові показники банку в середньостроковій перспективі впливатимуть негативні зовнішні фактори, тому вкрай важливо ефективність політики банківських ресурсів та внутрішніх процедур управління активами та ризиками. Важливий також пошук способів підвищення капіталізації банків, зміни підходів до реалізації депозитно-кредитної політики, особливо за рахунок підвищення ролі нецінових методів у залученні клієнтів, а також підвищення рівня конкурентоспроможності банків на фінансовому ринку.

Список літератури

1. Рисін В. В., Біда А. П. Фінансова стійкість банку: чинники та особливості забезпечення. Ефективна економіка. 2021. № 3. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8731> (дата звернення: 07.05.2023). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.3.1

ОЦІНКА БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ: ПРОБЛЕМИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Діяльність банківських установ різноманітна. Банки займаються різними видами операцій. Вони організують грошовий оборот у країні, кредитні відносини, фінансують народне господарство, здійснюють купівлю-продаж цінних паперів, здійснюють посередницькі угоди та управління майном організацій та фізичних осіб [1].

Виконання як пасивних, так і активних операцій банками супроводжується банківськими ризиками [2].

Під ризиками банківської діяльності розуміється можливість порушення ліквідності та (або) фінансових втрат (збитків), пов'язана з внутрішніми та зовнішніми факторами, що впливають на діяльність банку.

Банківські ризики в залежності від джерел виникнення можна розділити на ряд рівнів: ризики макrorівня та мікрорівня [3].

Ризики макrorівня – це суто зовнішні ризики, пов'язані зі змінами ситуації економіки в цілому; вони не залежать від діяльності самого банку, їх потрібно можливості передбачати та пристосовуватися до них.

Ризики мікрорівня – це ризики ліквідності та зниження капіталу банку, які формуються рішеннями управлінського апарату.

Існують такі види ризиків мікрорівня [3]:

- кредитний ризик,
- відсотковий ризик,
- країновий ризик та ризик непереказу коштів,
- валютний ризик,
- ризик втрати ліквідності,
- операційний ризик,
- правовий ризик,
- ризик втрати репутації банку.

Зміст кредитного процесу банку становить діяльність, властиву процесу безпосереднього здійснення кредитних операцій, і навіть діяльність, спрямовану забезпечення організації виконання цих операцій найефективнішим чином. Кредитний процес включає п'ять основних сфер. По-перше, безпосереднє здійснення кредитних операцій – кредитування окремих позичальників, тобто взаємодія з клієнтом, розгляд документів, висновки кредитних договорів, реєстрація фактів кредитних угод тощо. По-друге, управління кредитним портфелем банку як сукупністю конкретних кредитів. По-третє, розробка інструктивно-методологічної бази посадових інструкцій, що регламентують

порядок та зміст виконання обов'язків працівників, які беруть участь у кредитному процесі. По-четверте, управління діяльністю персоналу кредитного підрозділу банку, що здійснює кредитні операції, управління портфелем, а також діяльність, що забезпечує по відношенню до перших двох категорій персоналу. По-п'яте, прийняття рішень про надання кредиту/відмову від видачі кредиту, зміну умов кредитної угоди, пролонгації кредитів, вибір варіантів реструктуризації заборгованості, заходи впливу на несумлінних позичальників тощо [2].

З кредитним ризиком тісно пов'язаний відсотковий ризик [3]. Відсотковий ризик є ймовірністю фінансових втрат у результаті зміни рівня відсоткових ставок. Стосовно комерційних банків відсотковий ризик може бути визначений як ризик скорочення чистого доходу банку аж до втрати вартості його капіталу внаслідок зміни рівня відсоткових ставок, результатом якого може стати перевищення середньої вартості залучених над розміщеними коштами.

Для зниження кредитного та відсоткового ризику за кредитами банки застосовують метод дюрації. Він ґрунтується на визначенні дюрації – невідповідності між сукупними значеннями процентних активів та процентних пасивів. Процентні пасиви утворюються в результаті операції за прийнятими депозитами та вкладками до запитання (фізичними та юридичними особами). Дюрація визначається для портфелів активів та пасивів. Цей метод не користується в результаті розрахунку очікуваного зміни вартості капіталу банку у зв'язку з можливим рухом відсоткових ставок.

Проблемою залишається освоєння цього методу та чітке його застосування. Для розрахунку дюрації активного (пасивного) інструменту використовуються кількість періодів та грошовий потік у період, ринкова доходність та поточна вартість активів (пасивів). Можна використовувати статистичні методи аналізу з метою оцінки цього ризику [3].

Порушеннями процесу всередині банківського контролю та управління банком, а також можливими збоями в операційних системах, особливо в системах здійснення платежів та електронної обробки даних виникає операційний ризик [2].

На зниження операційного ризику, отже, впливає банківський менеджмент та вся система організації управління банківською діяльністю (суб'єкта та об'єкта).

Список літератури:

1. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків», затверджені постановою Правління Національного банку України від 15.03.2004 № 104 // Веб-сторінка “Закони України”. – <http://uazakon.com/big/text1263/pg1.htm>.
2. Козьменко С. М. Стратегічний менеджмент банку [Текст] : навч. посіб./ С. М. Козьменко, Ф. І. Шпиг, І. В. Волошко. – Суми : Університетська книга, 2018. – 734 с.
3. Управління ризиками банків [Текст] : монографія у 2 томах. Т. 1: Управління ризиками базових банківських операцій / [А. О. Єпіфанов, Т. А. Васильєва, С. М. Козьменко та ін.] / за ред. д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова і д-ра екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2019. – 283 с.

ЗЕЛЕНЕ ФІНАНСУВАННЯ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ БАНКІВСЬКОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ ТА ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

Природний потенціал Землі та її екологічний стан зараз піддаються значному ризику через стрімкий розвиток суспільств і максимізацію їх можливостей. Щоб зберегти потенціал і залишатися на шляху до стабільності, країни в усьому світі повинні прийняти відповідні підходи. Фінанси та банківська справа стають у ньому вирішальними, оскільки вони беруть участь у більшості процесів як на національному, так і на приватному рівнях.

Завдяки розвитку «зеленого» банкінгу в Україні за останнє десятиліття суттєво зросли можливості модернізації індустріального рівня країни, сприйняття екологічних концепцій зі світової практики, адаптованих до українського середовища. Тому сьогодні концепція «зеленого» банкінгу в Україні здебільшого перенесена у сферу раціонального використання ресурсів землі через трансформацію банківських установ із позиції нейтралітету та невтручання до повного усвідомлення своєї важливості та призначення [1].

Сьогодні українські банки також починають рухатися до впровадження екобанків та запровадження світових практик у свою діяльність, але, на жаль, рівень розвитку ще досить низький у порівнянні зі світом, але певні кроки зроблено.

Крім того, новим етапом розвитку «зелених» банків є запровадження «зелених облігацій». «Зелені облігації» можуть стати перспективним фінансовим інструментом для залучення інвестицій в енергетичні проекти України. це Безпосередньо покращить відновлювані джерела енергії та підвищить саму енергоефективність. Відкриття «зелених» офісів, популяризація «зелених» кредитів і облігацій, переведення банківської діяльності на більш екологічну стали напрямком розвитку української банківської галузі. На жаль, українські банки все ще знаходяться на шляху перетворення екологічних банківських ініціатив у довгостроковий сталий розвиток [2].

Зелене фінансування є дуже перспективним та має велике значення для України під час військових дій та післявоєнної відбудови з певного ряду різноманітних причин.

Однією з таких причин може бути потреба у стійкості і сталому розвитку, зелене фінансування сприяє розвитку стійких галузей, які забезпечують відновлення економіки та стійкість у довгостроковій перспективі.

Також причиною перспективності впровадження зеленого фінансування є екологічні інвестиції та проекти з енергоефективності, що зменшують економічні витрати та допомагають зменшити витрати на енергетичну та екологічну безпеку, що є важливим під час воєнного та післявоєнного відновлення.

Можна також виділити соціальний вплив, а саме те, що зелені проекти можуть покращити якість життя громадян, зокрема, покращуючи якість повітря та води, а також зменшуючи шум і забруднення.

Важливою перевагою можна назвати також політичну підтримку, оскільки «зелене» фінансування є важливою складовою політики сталого розвитку, яку підтримує більшість країн світу, залучення іноземних інвесторів може сприяти зміцненню міжнародних зв'язків України.

Більш того, «зелені» проекти мають великий потенціал для залучення інвестицій, оскільки вони забезпечують стабільний прибуток і низький ризик для інвесторів, що може допомогти банкам залучити нові джерела фінансування та підвищити їхню лояльність серед клієнтів [3].

Отже, зелене фінансування також є великим кроком у забезпеченні післявоєнного відновлення країни. За результатами аналізу провідних аналітиків можна зробити висновок, що реалізація «зеленої» повоєнної відбудови тісно пов'язана з розвитком екологічного банку країни та потребує перспективних рішень.

Список літератури:

1. Енергоефективні перспективи для зеленого банкінгу URL: <https://dtek.com/media-center/news/energoeffektivnye-perspektivy-dlya-zelenogo-bankinga/>
2. Фролов А. Формування державної політики запровадження ринку зелених облігацій в Україні URL: https://razumkov.org.ua/images/Material_Conference/2019_11_28/Frolov.pdf
3. Аналітики закликали створити в Україні “зелений” банк для сталого відновлення 2022 р. URL: <https://ecopolitic.com.ua/ua/news/analitiki-zaklikali-stvoriti-v-ukraini-zelenij-bank-dlya-stalogo-vidnovlennya/>

Солошенко І. О., ст. гр.072-19-1
науковий керівник: к.т.н., доц. каф.ЕАФ Штефан Н.М.
НТУ «Дніпровська Політехніка»
кафедра економічного аналізу і фінансів

ВПЛИВ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

Фінансова система гідно долає виклики повномасштабної війни. Банківська система й надалі надійно та стабільно функціонує, а платежі здійснюються безперебійно. Водночас ризики для фінансової системи через наслідки повномасштабної війни очікувано посилилися. Важливим завданням НБУ в таких умовах є відстежування системних ризиків та удосконалення підходів до проведення макропруденційної політики, щоб ефективно та вчасно реагувати на шоки [1].

Одним з показників ефективності роботи банківської системи є рівень прибутковості банківських установ. На тлі повномасштабного російського вторгнення в Україну за підсумками 2022 року платоспроможні українські банки отримали 24,7 млрд грн чистого прибутку проти 77,4 млрд грн роком раніше. Станом на 1 січня 2023 року з 67 платоспроможних банків 46 були прибутковими й отримали чистий прибуток 45,6 млрд грн, що перекрило збитки 21 банку на загальну суму 20,8 млрд грн.

Після різкого зниження в перші місяці російського вторгнення комісійні доходи відновили зростання завдяки стабільному попиту на банківські послуги і поступовому відновленню тарифів. За друге півріччя 2022 року чистий комісійний дохід майже відновився до показників 2021 року, за підсумками року він скоротився на 14%. Станом на кінець 2022 року війна обрушила прибуток українських банків у п'ять разів. У той час як за 10 місяців у 2021 році банки заробили 58 млрд грн, а з січня по жовтень 2022 року - 11 млрд грн. З 67 банків в Україні майже третина - 21 банк - завершили період зі збитками в 19 млрд грн. Загальний прибуток банків з "плюсовим" балансом за 10 місяців склав 30 млрд грн. Частки банків з іноземним капіталом скоротилися з 31% до 26,1%, а банки з приватним капіталом — з 18% до 11,6% у 2022 році [2].

Стале функціонування банків державного сектору, які забезпечують стабільність банківської системи, має особливе значення для економіки та безпеки держави у воєнний та післявоєнний періоди. Однак, на сьогодні НБУ виокремлює системно важливі банки, до яких належать не лише банки державного сектору, а й приватні комерційні банки, що підтверджує і створена мережа «Power Banking».

Саме тому потрібно виокремити ті напрями, які будуть властиві для відновлення економіки України усім комерційним банкам, а не лише банкам державного сектору:

- збільшення важливості процентних ставок в інструментарії грошово-кредитної політики, що сприятиме розвитку банківського кредитування та антиінфляційному впливу на ринок депозитів;
- належна підтримка інфляційного таргетування у монетарній політиці НБУ для стабілізування інфляції і розвитку економіки;
- відновлення повномасштабного кредитування, формування ефективних кредитних портфелів, у т.ч. за рахунок розширення державних програм «теплі кредити», «доступні кредити 5-7-9» та заборона завищувати відсоткові ставки за гривневими кредитами, що також позитивно вплине на економіку країни;
- підтримка політики гнучкого валютного курсу, що позитивно впливатиме на економіку України, адже її відкритість і висока імпортозалежність сприятиме стабілізації валютного ринку.

Отже, банківська система є однією із найважливіших складових економіки України і, особливо, на період воєнного стану та післявоєнного її відновлення. Саме тому підтримка банківської системи та сприяння її розвитку для НБУ та уряду є пріоритетом. З метою нарощування потенціалу банківської системи має бути розроблений дієвий механізм забезпечення ефективного формування платіжних засобів, надання кредитів, віднаходження додаткових джерел коштів і необхідний комплексний підхід до вирішення проблем.

Таким чином, покращення монетарної політики, обґрунтоване управління капіталізацією та банківською ліквідністю, впровадження системи моніторингу з метою контролю ризиків та загроз фінансової стабільності банків, вдосконалення кредитної політики комерційних банків, впровадження банківського маркетингу, удосконалення банківської інфраструктури, створення якісних банківських послуг і націлене доведення їх до клієнтів, активізація інноваційної діяльності сприятимуть не лише розвитку банківської системи, а й відновленню України [3].

Список літератури:

1. Фінансовий сектор в післявоєнній Україні. URL: <https://www.epravda.com.ua>;
2. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua>;
3. Нянько В., Нянько Л., Нянько В. // Банківська система за воєнного стану та у післявоєнному відновленні України. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Випуск 35/2022.

Чебанко К.С., ст. гр. 072-20ск-1
науковий керівник: д.е.н., проф. каф. ЕАФ Єрмошкіна О.В.
НТУ «Дніпровська політехніка»
кафедра економічного аналізу та фінансів

ОЦІНКА ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКУ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ЧАС

На сьогоднішній день Україна перебуває у важкому економічному та політичному становищі, насамперед, через воєнний стан в країні. Різні складові економічної системи країни потерпають та знаходяться у критичному стані, проте банківська система має досить непогані показники в порівнянні з іншими складовими. У травні 2021 р. Національний банк України оприлюднив результати оцінки стійкості 30 фінансових установ, що становлять 93% активів банківської системи, яка базується на оцінці якості активів й стрес-тестуванні. У 2021 р. цей тест пройшли. В результаті оцінки НБУ «установив вищий за мінімальний необхідний рівень достатності капіталу для низки банків. Цей цільовий рівень розраховано в такий спосіб, щоб навіть за умови реалізації стресових подій капіталу банку було достатньо для покриття можливих збитків» [1]. На початку війни банківська система показала себе як найбільш стійкий сектор економіки, оскільки спрямувала свою діяльність на підтримку клієнтів, шляхом пролонгації пільг та безкоштовних сервісів. Такі клієнтоорієнтовані дії дозволили банкам втриматися на задовільному рівні та в деяких випадках, навіть, отримати прибуток. Однак, на кредитному ринку спостерігалось певне замороження активності особливо в перші місяці війни, що було зумовлено неможливістю чітко оцінити перспективні ризики кредитування як фізичних, так і юридичних осіб. Крім того, багато клієнтів банків стикнулися із тимчасовим зупиненням власної активності або зниження попиту на їх товари та послуги. Це зумовило необхідність пошуку нових рішень для банківських установ щодо підтримки кредитної активності та одночасного управління кредитними ризиками.

Специфічні умови функціонування вітчизняних фінансових установ в умовах воєнного стану обумовили мету даного дослідження щодо обґрунтування напрямів удосконалення методичних підходів до прогнозування якості кредитного портфелю в умовах воєнного стану.

Для побудови якісного кредитного портфеля потрібно враховувати усі зовнішні та внутрішні фактори впливу на процес формування його структури, а також розуміти механізм взаємодії елементів кредитного процесу. Це дозволить покращити якість та керувати окремими елементами кредитного портфеля, які підконтрольні банківським установам. Також потрібно звертати увагу на такий параметр кредитного портфеля як кредитний ризик.

Мороз Н. В. та Селецька Т. О. розглядають кредитний ризик як: «можливість (ймовірність) несвоєчасної сплати або несплати відсотків за кредитом та/або суми кредиту, падіння прибутків або зазнання збитків внаслідок неплатоспроможності позичальника, падіння вартості банківських активів; наслідок несплати кредиту та відсотків за ним, порушення зобов'язань; сукупність несприятливих подій; невпевненість кредитора у позичальнику» [2].

Рівень або ступінь кредитного ризику напряму залежить від факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. Зовнішнє середовище пов'язане з діяльністю та платоспроможністю позичальників банку, а внутрішнє середовище з напрямками кредитної політики, яку проводить банк та внутрішньою нормативною базою щодо управління ризиком у банку.

Для мінімізації кредитного ризику слід звертати увагу на наступні чинники: кредитоспроможність позичальника, оцінка кредиту, структурування позики, документування кредитних операцій, контроль за наданим кредитом та станом застави. В післявоєнний час велика кількість клієнтів банку можуть стати не платоспроможними, та/або предмет застави може бути знецінений або встановлена загибель даного предмета застави.

Тобто, під час військового стану ризику щодо якості кредитного портфеля банку значно підвищуються. Незважаючи, що на сьогоднішній день банківська система має задовільний та, в деяких випадках, прибутковий стан в майбутньому банки можуть зазнати значних втрат за рахунок збільшення кількості безнадійних кредитів у складі кредитного портфеля банку.

Список літератури:

1. Національний банк оприлюднив результати оцінки стійкості в розрізі банків. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-oprilyudniv-rezultati-otsinki-stiykosti-vrozrizi-bankiv>
2. Мороз Н. В., Селецька Т. О. Сутність, причини виникнення та класифікація кредитного ризику банку. Бізнес Інформ. 2019. №7. С. 272–278. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-7-272-278>

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КРЕДИТУВАННЯ ТА ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЕКОНОМІКИ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ЧАС

Економіка України у воєнний час може бути дуже вразливою, і вплив кредитування та якості кредитного портфелю може мати значний ефект на економіку. По-перше, кредитування може забезпечити додаткові фінансові ресурси для держави та бізнесу, що дозволяє збільшити виробництво, залучення робочої сили, і розвиток інфраструктури. Однак, в умовах війни можуть виникнути проблеми з поверненням кредитів, що може призвести до зменшення довіри до кредиторів та зниження кількості інвестицій. По-друге, якість кредитного портфелю також має велике значення у воєнний час. Якщо кредитний портфель складається з неплатоспроможних кредиторів, то це може призвести до банкрутства банків та зменшення ліквідності в системі банківських установ. Якщо банки не можуть надавати кредити, це може призвести до зупинення діяльності підприємств та зменшення економічного зростання.

Початок воєнних дій в Україні суттєво обмежив надання банками нових кредитів на звичайних умовах. Значно виросла частка непрацюючих кредитів (NPL). На 1 січня 2023 року частка непрацюючих кредитів (NPL) у банківському секторі зросла до 38%, хоча з 2018 року спостерігалася позитивна динаміка. Обсяг непрацюючих кредитів за березень – грудень 2022 року збільшився на 127 млрд грн до 432 млрд грн. Від початку повномасштабної війни обсяги відрахування в резерви під кредити перевищили 100 млрд грн і становлять понад 12% кредитного портфеля, що банки мали наприкінці лютого 2022 року. Потенційні втрати кредитного портфеля внаслідок війни, економічної кризи та енергетичного терору країни-агресора можуть сягнути 30% [1]. Саме тому необхідно здійснювати детальний аналіз кредитних заявок та кредитного портфелю, щоб запобігти видачі кредитів неплатоспроможним позичальникам. Також важливо надавати кредити на рівних умовах та збільшувати контроль за їх виконанням.

На прикладі інших країн, які пройшли воєнні конфлікти, можна спостерігати досить динамічний ріст банківських кредитів. Розрахунки на основі показників бази

даних IFS говорять про те, що за 10 післявоєнних років приріст портфеля банківських кредитів відносно ВВП дорівнював: у Грузії – 29,6 в.п. ВВП; у Хорватії – 23,7 в.п. ВВП; у Боснії та Герцеговині – 19,7 в.п. ВВП; в Ізраїлі (1968-1977) – 13,7 в.п. ВВП. Україні прогнозують 8,2 в.п. ВВП приросту кредитів, що є, в порівнянні, досить незначним показником. В Україні після початку великої війни значна частина кредитів корпоративному сектору надавалася в рамках державних програм "Доступні кредити 5-7-9%" і "Портфельні гарантії 80%" [2]. Загальний обсяг пільгових кредитних програм у розвинутих країнах, які діяли під час пандемії, оцінюється фахівцями МВФ на рівні 10% ВВП цих країн (за сумою основного боргу потенційно доступних кредитів). У 7-ми країнах – Франції, Німеччині, Великобританії, Іспанії, Італії, Японії та США – фактично фірми отримали кредитів за пільговими програмами на суму 1,7 трлн дол. США, що складало 8% їх річного ВВП [3].

Банки мають створити стратегію відновлення кредитів, яка буде містити плани зі зменшення показника NPL та дії щодо відновлення платежів зі зниженим рівнем платоспроможності. Банки, також, можуть взаємодіяти з позичальниками, які мають знижений рівень платоспроможності, щоб сприяти відновленню їхньої платоспроможності та підвищенню рівня виконання кредитних зобов'язань.

Війна може створювати складні умови для фінансових установ та кредитного сектору в цілому. Однак, є кілька шляхів, які можуть допомогти покращити якість кредитного портфелю під час війни. Важливо здійснювати більш детальний аналіз кредитних заявок та кредитного портфелю, щоб запобігти видачі кредитів неплатоспроможним позичальникам. Водночас, потрібно збільшувати контроль за платежами та діями позичальників, щоб запобігти невиплатам кредитів. Банки мають забезпечити більшу прозорість та відкритість своїх операцій, щоб зменшити ризики недобросовісної поведінки позичальників та сприяти розвитку довіри до кредитної установи.

Одним із шляхів покращення якості кредитного портфелю може стати розвиток альтернативних форм кредитування. Банки можуть розвивати альтернативні форми кредитування, наприклад, мікрофінансування та соціальне кредитування, щоб допомогти позичальникам зі зниженим рівнем платоспроможності та зменшити ризики невиплат. Важливо використовувати сучасні технології, наприклад, системи штучного інтелекту та аналізу даних, щоб

детальніше аналізувати кредитний портфель та вчасно виявляти негативну динаміку, похибки та зауваження.

Отже, кредитування та якість кредитного портфелю мають велике значення для економіки України у воєнний час. Необхідно враховувати ризики та дотримуватись принципів фінансової стійкості, щоб забезпечити економічне зростання та стабільність. Таким чином банки мають створити стратегію відновлення кредитів, яка буде містити плани зі зменшення ризику невиклат та дії щодо відновлення платежів зі зниженим рівнем платоспроможності.

Список літератури:

1. Рівень непрацюючих кредитів (NPL) URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl>
2. Нянько В. Банківська система за воєнного стану та у післявоєнному відновленні України. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. Випуск 35, 2022 р., с. 96-105
3. Богдан Т.А. Як доступ до кредитів визначає рівень економічного зростання. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/04/27/699542/index.amp> (дата звернення: 27 квітня 2023)
4. Волкова В.В., Волкова Н.І., Ставська К.А. Концепція вдосконалення оцінки якості кредитного портфеля в управлінні кредитною діяльністю банку. Економіка і організація управління, 2021 р., №1(41), с. 30-40
5. НБУ - про фінансовий стан банківської системи під час війни URL: <https://finbalance.com.ua/news/bankivska-sistema-ukrani-popri-viynu-zumila-zbilshiti-depozitniy-i-kreditniy-portfel> (дата звернення: 11.05.2022)

Секція 3 Фінансові аспекти та інструменти відновлення бізнесу у післявоєнних умовах

*Бабкова М.О., ст. гр. 072-22-31
науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Крилова О.В.
НТУ «Дніпровська політехніка»
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ «ЗЕЛЕНОГО» ФІНАНСУВАННЯ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

“Зелене” фінансування - це державна допомога громадянам України інвестувати кошти у вигідну та довгострокову перспективу розвитку в енергоефективності, відновлювані джерела енергії та захисті довкілля. Фінансування допоможе збільшити вартість фінальної продукції, поліпшити екологічність та безпечність виробництва. Мова йде про екологічний міський та міжміський транспорт, відновлення та будівництво нових виробництв за принципом сталості, сонячні електостанції, біогазові заводи, зрошувальні системи, системи переробки та утилізації відходів, інвестиції в органічне землеробство та виробництво органічних продуктів та інші.

Сьогодні працює декілька фінансових установ, які активно кредитують “зелені” проекти. Ліквідність установ дозволяє кредитувати з мінімальними ризиками, так як добре розуміють ринок та гарно орієнтуються у законодавстві, яке постійно змінюється. Також перетворюються з фінансових машин на мобільні установи, які аналізуючи, швидко приймають рішення. Банки у свою чергу прагнуть збільшити частку таких кредитів, тому розробляють нові продукти, такі як “зелені” облігації. “Зелені” облігації - це не тільки забезпечення екологічної вигоди, але й постійне зростання капіталу. Для банків - це ймовірно стане основою революції “зелених” фінансів. Так як, банки мають враховувати вплив кліматичних факторів. Саме тому Національний банк України розробив план розвитку з чіткими діями, результатами та термінами. На сьогоднішній день, в умовах воєнного часу, “зелені” облігації можуть стати перспективним інструментом залучення коштів для повоєнного відновлення міст. Вони відіграватимуть значну роль оскільки збільшують внутрішні резерви виробництва, покращують інвестиційну привабливість, діловий клімат, а також конкурентоспроможність наших міст.

Розвитком “зелених” фінансів в Україні стала гармонізація вітчизняної екологічної політики з європейськими стандартами у сфері захисту довкілля, що спрямовані на зменшення негативного впливу на навколишнє середовище. Проте, головною проблемою Національного банку України є ліміти на розмір кредитного ризику. Це призводить до того, що банки стають партнерами лише малих та середніх проектів, що, по перше, не відповідає цілям енергостратегії у розвитку. До того ж, українські банки, на великий жаль, мають більшу кредитну ставку, ніж європейські. Європейський інвестиційний банк працює над концепцією ініціатив, які повинні допомогти відновленню України в короткостроковій та довгостроковій перспективі. Тема “зелених” фінансів входить у рамки децентралізаційної реформи, яка дуже успішно оцінюється в Європі. Саме спроможність залучення громадами додаткових фінансів указує на успішність реформи, тому ця тема розглядається як додатковий інструмент розвитку. А банки можуть розраховувати на залучення коштів на дороговартісні проекти.

Розвиток “зеленого” фінансування в банківській сфері України – досить вагомий та позитивний крок на шляху до енергонезалежності України. Враховуючи, що екологічні облігації є доволі специфічним фінансовим інструментом, для їх впровадження та ефективного використання Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку необхідно розробити підзаконні нормативно-правові акти, які враховуватимуть вимоги Принципів та інші загальноприйняті стандарти емісії та розміщення «зелених» облігацій. Особливу увагу необхідно приділяти вимогам до прозорості інформації про випуск (проспект емісії) та звітності емітента, які мають бути специфічними та відображати цільове призначення коштів, залучених від розміщення такого виду облігацій. Для ефективного впровадження нового фінансового інструменту та здобуття довіри до нього вітчизняних та світових інвесторів, необхідно проаналізувати світову практику використання такого виду облігацій, принципи та правила їх випуску та розміщення, які задекларовано міжнародними асоціаціями, та на цій основі розробити та впровадити низку підзаконних актів, які гарантуватимуть цільове призначення та прозорість залучення інвестицій в «зелені» проекти.

Список літератури:

[<https://www.procreditbank.com.ua/>] [<https://latifundist.com>] [<https://www.ukrinform.ua>]

Борисенко А.О., ст.гр 072-19-1
Науковий керівник: к.т.н., доц. каф ЕАіФ Крилова О.В..
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів

ПЛАНУВАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ЕКОНОМІКИ

В сучасних умовах розвитку України всі частини фінансової системи перебувають у глибокій кризі, тому необхідно проаналізувати стан фінансових ресурсів з метою запобігання банкрутства та продовжити фактичну діяльність з перспективою післявоєнного відновлення та виходу на європейські ринки і, отже, сприяти авторитету держави.

Найбільш чутливими до економічної кризи в Україні, викликаній війною, сьогодні є малі та середні підприємства, з огляду на відносно невелику кількість персоналу та річний дохід. Одні з підприємств успішно маневрують і продовжують працювати в нових реаліях (під час повітряної тривоги, відключення електроенергії та інших нагальних проблем, що підлягають вирішенню), платять податки, наповнюють бюджет, інші – не чинять опору впливу зовнішніх факторів, втрачають гнучкість, здатність адаптуватися до нових умов і з часом припинити роботу. Таким чином, подолання кризових ситуацій, ризиків і невизначеності вимагає введення фінансових показників для планування і цифрової обробки управлінських процесів у діяльності підприємства [1].

Розмір фінансових ресурсів має важливе значення в діяльності компанії, впливає на збільшення ринкової вартості та ефективність виробничої діяльності, що в свою чергу призводить до економічного розвитку держави. Важливу роль у формуванні фінансових ресурсів відіграє прибуток, який безпосередньо впливає на розвиток підприємства та інтереси його власників і працівників, а також держави. Тому вчені наголошують на необхідності визначення напрямів підготовки та методів планування зростання прибутку [2].

Прибуток є не тільки кількісним показником, але й якісним, оскільки його розмір відображає зміни товарообігу, доходів компанії, рівня використання ресурсів та вартості витрат у обороті. Необхідною умовою ефективного формування прибутку компанії є розрахунок її потреб, основою економіки якого є детальне планування конкретних напрямків використання фінансових ресурсів для

досягнення стратегічних цілей компанії, а планування прибутку повинно підтримувати свою реальну можливість отримати потрібну суму. З метою поліпшення прибутковості підприємства та економічного обґрунтування його потреб її підрозділ має плануватися в такому порядку:

- визначення потреби прибутку в сферах його використання;
- формування цільової структури розподілу прибутку;
- пріоритет використання прибутку в конкретних областях використання;
- балансування потреб прибутку в сферах використання з можливістю отримання прибутку під час управління підприємством [2]

Важливо виявити надлишкові запасів, машин, аксесуарів, надлишкових запасів, інструментів та інших цінностей як у плануванні прибутку, так і в процесі щоденного контролю за виконанням плану прибутку. Вкладені в такі активи фінансові ресурси уповільнюють обертання ресурсів компанії і тим самим знижують рентабельність виробництва. Тому компанія повинна активно шукати всі можливі шляхи поліпшення виробництва, підвищити конкурентоспроможність своєї продукції, що дозволить збільшити прибуток і рентабельність.

Тому для максимізації прибутку компанії і, таким чином, для отримання додаткових фінансових ресурсів необхідно виконати ряд завдань, які забезпечують зростання, ефективне управління витратами, підвищують ефективність матеріально-технічної бази, оптимізують склад і структуру оборотного капіталу, підвищення продуктивності роботи та системи управління. Така політика повинна відображати основні вимоги загальної стратегії розвитку підприємства, підвищувати його ринкову ціну, створювати необхідні фінансові ресурси і забезпечувати матеріальні інтереси власників і працівників.

Список літератури:

1. Сойма, С., Білоусько, Т., Вдовічена, О. Цифровізація антикризового менеджменту підприємства в умовах війни. *Економіка та суспільство*, 2022. №44. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-115>
2. Колісник, О., Томша, А.. Особливості формування та розподіл прибутку підприємства. *Економіка та суспільство*, 2021. 25. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-15>

*Гончарук А.М., ст. гр. 072м-22з-1
науковий керівник: к.т.н., доц. каф.ЕАФ Штефан Н.М.
НТУ «Дніпровська Політехніка»
кафедра економічного аналізу і фінансів*

АНАЛІЗ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Істотним резервом нарощення фінансової спроможності регіонів України є виведення їх економіки з тіні, яка зумовлена високими ставками оподаткування. Виходячи з цього, важливого значення набуває оптимізація процесу оподаткування, що стимулюватиме нарощування фінансової достатності регіонів. І найбільш актуальною ця проблема є для підприємств малого бізнесу нашої країни.

В умовах воєнного стану і кризи в економіці початок нового бізнесу є досить важливим і важким питанням, а створення великих підприємств майже нездійсненним із-за нестачі ресурсів, як фінансових, в першу чергу, так і кваліфікованої робочої сили, яка або змінила сферу зайнятості, або, взагалі, виїхала за кордон.

Для оздоровлення економіки найбільш перспективним є розвиток малого бізнесу, який для відкриття свого бізнесу потребує меншої суми капітальних вкладень і, що вигідно для держави, розраховує, в основному, лише на свої фінансові можливості. Крім того, основа створення бізнесу - це власний досвід і кваліфікація. Таким чином, та висококваліфікована робоча сила, яка вирішила не шукати кращого свого застосування за кордоном не тільки здійснює само зайнятість, але і створює додаткові робочі місця.

Якщо врахувати, що великі і більша частина середніх підприємств знаходячись на традиційній системі оподаткування сплачують податки до бюджету лише закінчуючи рік з прибутком, а малі підприємства (які в основному знаходячись на спрощеній системі оподаткування, сплачують податки незалежно від фінансового результату), то має сенс проаналізувати абсолютні суми податків підприємств різного розміру до бюджетів різних рівнів.

Так, загальний прибуток великих підприємств до оподаткування складає 595675221,7 тис. грн (табл. 1), а обсяг реалізованої продукції малих підприємств- 2576371440,7 млн. грн.(табл.2).

Таблиця 1

Фінансові результати до оподаткування за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі у 2021 р.р.,(тис.грн.) [1]

Види підприємств	Фінансовий результат до оподаткування	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат
Усього	1034012763,2	73,3	1266456317,8	26,7	232443554,6
великі	534646084,0	84,7	595675221,7	15,3	61029137,7
середні	320838902,1	79,3	425827064,6	20,7	104988162,5
малі	178527777,1	72,8	244954031,5	27,2	66426254,4

Таблиця 2

Обсяг реалізованої продукції підприємств у 2021 році, млн.грн. [2]

Показники	Обсяг реалізованої продукції, (товарів, послуг), млн.грн.	Питома вага обсягу реалізованої продукції, (товарів, послуг), у % до загального обсягу реалізації
Великі підприємства	5140366762,1	37,8
Середні підприємства	5900055014,1	43,3
Малі підприємства	2576371440,7	18,9
Усього	13616793216,9	100,0

Виходячи з даних табл.2 загальний фінансовий результат великих і середніх підприємств (ЗФР), які одержали прибуток у 2021 році складає:

$$\text{ЗФР} = 534646084 + 320838902,1 = 855\,484\,980 \text{ тис. грн.}$$

Податок на прибуток (ПП), який складає 18% від прибутку до оподаткування в даному випадку дорівнює: $\text{ПП} = 153\,987,29 \text{ млн.грн}$

Згідно даних табл.2 загальний дохід малих підприємств у 2021 році склав 2576371440,7 тис. грн. Єдиний податок (ЄП=5%) дорівнює:

$$\text{ЄП} = 0,05 \times 13616793216,9 = 128\,818,57 \text{ млн. грн}$$

Хоча обсяг реалізованої продукції малих підприємств складає менш ніж 20% від загального обсягу реалізації продукції і лише половину від обсягу реалізації продукції великих підприємств, податків вони сплачують більше ніж 83% від суми податків великих підприємств. Тому однією з перспектив розвитку національної економіки є ефективний розвиток малого бізнесу.

Список літератури:

1. Статистична інформація. Діяльність підприємств. Фінансові результати до оподаткування підприємств з розподілом за їх розмірами - URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/sze_20.htm

2. Статистична інформація. Діяльність підприємств. Обсяг реалізованої продукції, (товарів, послуг) підприємств за видами економічної діяльності з розподілом за їх розмірами - URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/income/http://www.ukrstat.gov.ua/>

*Єтцій А.М., ст. зр.072м-22з-1
науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Штефан Н.М.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА ЯК ЗАПОРУКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Україна належить до багатих на природні ресурси країн Євразійського простору, має вигідне географічне та геополітичне положення, високоосвічене населення та є потенційним транзитним коридором для енергетичних, товарних та культурних обмінів між Сходом та Заходом.

Зараз в Україні намагаються вирішити проблеми з перебоєм енергопостачання, обмеженістю ресурсів, та забрудненням навколишнього середовища. Існує постійна потреба у відновленні та захисті навколишнього середовища. Впровадження «зеленої» економіки – один із варіантів вирішення цих проблем.

Зелена економіка, як шлях до сталого розвитку, який передбачає поєднання трьох компонентів: економічної, соціальної та екологічної економіки.

Відповідно до визначення UNEM, «зелена» економіка – це зміцнення соціальної справедливості з одночасним підвищенням добробуту людей, мета зменшити екологічні ризики та дефіцит екологічних ресурсів. Одночасно ЮНЕП підкреслює зв'язок між концепцією зеленої економіки та сталим розвитком: «...концепція зеленої економіки» не замінює концепцію сталого розвитку, але зараз все більше визнається, що досягнення сталого розвитку майже повністю залежить від створення правильної економіки».[1]

Екологічні складові є пріоритетними для сталого розвитку в Україні.

Серед заходів, які будуть спрямовані на екологізацію всіх галузей економіки в державі та приватного сектору слід відзначити: раціональне використання природно-ресурсного потенціалу, диверсифікацію джерел енергопостачання та підвищення енергоефективності, створення умов для формування здорового населення, формування нової екологічної поведінки населення в ресурсозбереженні. Відповідно до Наказу Президента України «Про стратегії сталого розвитку «Україна-2020» від 12 січня 2015 року метою «зеленої» економіки є створення ефективного середовища та розвитку.[2]

Урядом було схвалено Енергетичну стратегію України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» від 18 серпня 2017р. № 605-р, яка передбачає, що до 2025 року здебільшого буде завершено реформування енергетичного комплексу України, досягнуто першочергових цільових показників з безпеки та енергоефективності, забезпечено його інноваційне оновлення та інтеграцію з енергетичним сектором ЄС. Одним із завдань Стратегії у сфері охорони довкілля має бути забезпечено дотримання високих екологічних норм виробництва, транспортування, трансформації та споживання енергії; фінансування інвестиційних проєктів у рамках Національного плану скорочення викидів від великих спалювальних установок відповідно до законодавства України та зобов'язань перед Енергетичним Співтовариством [3].

Суспільний прогрес базується на мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище та ефективне використання природних ресурсів при підтримці гідного рівня життя людей. Ця мета досягається через виконання наступних цілей:

- охорона, відтворення та збереження природних ресурсів шляхом мінімізації негативної антропогенної та незворотної втрати біорізноманіття;
- вплив на навколишнє середовище, збереження та відновлення зелених насаджень;
- забезпечення цілісності екосистем, підвищення якості природних ресурсів тощо;
- підвищення ефективності використання ресурсів (збільшення продуктивності);
- економна переробка природних ресурсів і зменшення обсягу відходів завдяки впровадженням;
- замкнуті цикли виробництва та максимально повна утилізація відходів;
- перепозиціонування на використання переважно відновлюваних ресурсів;
- забезпечення соціального прогресу в «зеленій» частині економіки;
- створення «зелених» робочих місць, які збільшують доходи населення.

Список літератури:

1. The strategy of “green” growth OECD [Strategiya “Zelenogo” zrostantnya OESR]. URL: www.oecd.org/greengrowth
2. Наказ Президента України «Про стратегії сталого розвитку «Україна-2020» від 12.01. 2015р.- URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>
3. Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність URL: http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/publish/article?art_id=245234085

*Каменєва Я. А., ст. гр. 072-20-2
науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Штефан Н. М.
НТУ «Дніпровська політехніка»
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ІНСТРУМЕНТИ ВІДНОВЛЕННЯ БІЗНЕСУ У ПІСЛЯВОЄННИХ УМОВАХ

Відновлення бізнесу у післявоєнних умовах включає в себе комплексні фінансові аспекти та інструменти, що дозволяють відновити економічну діяльність та стабілізувати ситуацію в країні.

Один з прикладів успішної післявоєнної відбудови - Японія після Другої світової війни. Японська влада використовувала різні інструменти, такі як високий податковий кредит, інвестиції у високотехнологічні галузі та інфраструктуру. [1]

У Боснії і Герцеговині, наприклад, післявоєнне відновлення фінансувалося за рахунок допомоги міжнародних організацій, таких як Європейський союз та Світовий банк.[2]

Україна також має План відновлення, який містить ряд фінансових заходів, таких як залучення інвестицій, розширення міжнародних кредитів та програми розвитку малого та середнього бізнесу.

Позитивним аспектом Плану відновлення України є те, що він представляє собою потенційну синергію на шляху до інтеграції в ЄС. У Плані належним чином висвітлені завдання щодо інтеграції в ЄС, синхронізації українського законодавства із Копенгагенськими критеріями та забезпечення взаємного доступу до ринків. Післявоєнна відбудова розглядається як інструмент досягнення відповідності України правилам та стандартам ЄС.

Ще однією перевагою Плану відновлення є обґрунтоване визначення екстрених дій та відповідна оцінка потреб у фінансуванні. Окрім забезпечення першочергових військових потреб, Уряд виділяє такі нагальні проекти: накопичення газових резервів у сховищах, усунення вузьких місць у залізничному, автомобільному та дунайському шляхах експорту в/через ЄС, відновлення зруйнованої соціальної інфраструктури, залучення джерел фінансування державного бюджету, забезпечення критичного фінансування у воєнний час для МСП, надання сільськогосподарським виробникам недорогого фінансування та можливостей для зберігання продукції тощо.

Український уряд оголосив, що зміцнення інституційної спроможності та «деолігархізація» є фундаментальними передумовами для реалізації Плану відновлення. [3]

Також уряд визначає правильні пріоритети та відповідні заходи для побудови цих фундаментальних принципів, серед яких:

- завершення перезапуску антикорупційної системи;
- реалізація реформи правоохоронних органів;
- централізація та цифровізація державних реєстрів;
- цифровізація всіх ключових державних послуг;
- синхронізація антимонопольного законодавства з кращими європейськими практиками тощо.

В цілому, План відновлення містить цілком обґрунтовані заходи щодо модернізації функцій держави.

Одним з інструментів відновлення бізнесу є програми підтримки малого та середнього бізнесу, такі як кредити та субсидії, що дозволяють підприємствам отримати необхідні фінансові ресурси для відновлення та розвитку.

Крім того, важливим аспектом післявоєнного відновлення країни є залучення інвестицій, які можуть бути направлені на відновлення та модернізацію інфраструктури, технологічний розвиток та інші сфери, що сприяють розвитку економіки країни.

Загалом, ефективне відновлення бізнесу в післявоєнних умовах залежить від комплексного підходу та використання різних фінансових інструментів, що дозволяють забезпечити необхідні ресурси та підтримку підприємствам на шляху до відновлення та стабілізації економіки країни.

Список літератури:

1. Чим прислужиться Україні світовий досвід повоєнної відбудови. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-vidbudova/3690887-cim-prisluzitsa-ukraini-svitovij-dosvid-povoennoi-vidbudovi.html>
2. Відбудова економіки: напрямки, важелі, інститути. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/25/686208/>
3. План відновлення України: сильні та слабкі сторони. URL: https://lb.ua/blog/tetiana_bohdan/526637_plan_vidnovlennya_ukraini_silni.html

Куцугур М.С., ст.гр 072-19-1
Науковий керівник: к.е.н., доцент каф. ЕАіФ Букреєва Д.С.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів

ПЛАНУВАННЯ ПРИ ФОРМУВАННІ ТА ВИКОРИСТАННІ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

У сучасних умовах діяльності будь-якого підприємства особливе значення має підвищення якості та ефективності планування, прогнозування та управління фінансовими ресурсами. В Україні цей процес реалізації практичного планування зазвичай відбувається лише на стадії створення, а головною проблемою є відсутність адекватного рівня розвитку теоретичної основи та системи. Фінансове планування та прогнозування є важливими елементами операційної системи компанії, яка полягає у досягненні соціально-економічної стабільності та створенні умов для ефективного управління поточною та стратегічною діяльністю.

Планування і прогнозування в єдиному напрямку в бізнесі зазвичай не приносить значних успіхів, що відбивається на збільшенні товарообігу, прибутку, економічному зростанні і соціальному розвитку. Як правило, бізнес-планування і прогнозування починають широко застосовуватися в період розвитку, коли після швидкого зростання або створення виникають проблеми з посиленням досягнутого успіху і забезпеченням стабільності. Успіх досягається лише за рахунок багаторічного досвіду компанії [1].

Планування фінансових ресурсів є одним з основних факторів, що визначають ефективну діяльність підприємства, його фінансову стабільність та його конкурентоспроможність. Тому пошук потенційних резервів фінансових ресурсів, їх оптимальне навчання і правильний вибір напрямків для ефективного використання є важливим завданням для фінансового менеджменту компаній [1].

Фінансові ресурси формуються з різних джерел фінансування, але постійного стандарту співвідношення між власними і залученими фондами немає. Тому частка власних і залучених фінансових ресурсів компанії залежить від особливостей бізнес-галузі, а основним завданням фінансового менеджера є забезпечення достатніх фінансових ресурсів і формування такої структури, що дозволило б

досягти планових показників прибутковості, фінансової стабільності і платоспроможності підприємства.

Фінансове планування як процес балансування обсягу фінансових ресурсів та їх розподілу базується на використанні системи конкретних методів. Вибір фінансового планування залежить від багатьох факторів, таких як цілі та припущення фінансового плану, наявної інформаційної бази, тривалості планувального періоду, кваліфікації наставника, наявності програмного забезпечення та технічного контролю.

Одним з ефективних напрямів планування фінансових ресурсів у післявоєнному відновленні, що забезпечує вирішення поставлених завдань, є впровадження бюджетної системи. Бюджетне планування має на меті забезпечити оптимальний баланс між власними та залученими фінансовими ресурсами. Бюджетування не пов'язане з бюджетним контролем, що особливо важливо для моніторингу та постійно регулювання залучення коштів із зовнішніх джерел фінансування. Впровадження бюджетного планування дозволить мінімізацію витрат компанії на залучення коштів та підвищення ефективності розподілу фінансових ресурсів при фінансуванні потреб компанії

Центральне місце у фінансовому плануванні належить контролю для визначення кількісного і якісного характеру відхилень, причин і тенденцій цих відхилень. Основним моментом є аналіз відхилень у фактичних значеннях бюджетів і планів та прийняття відповідних рішень.. Передбачити і спланувати вплив певних зовнішніх і внутрішніх чинників на 100% неможливо. Отже, точне виконання планів є рідкісним у сучасній корпоративній практиці, особливо з огляду на зростаючий рівень невизначеності зовнішнього середовища в останні роки.

Враховуючи відсутність власних фінансових ресурсів у бізнес-процесі, компанії повинні вдаватися до пошуку фінансових ресурсів та залучення коштів із зовнішніх джерел. Реалізація фінансового плану на підприємстві значно зміцнює фінансову стабільність підприємства і забезпечує його економічну безпеку, створює умови для отримання і підвищення рівня рентабельності, достатнього для подальшого розвитку підприємства..

Список літератури

1. Великий Ю. М., Чвартацька О. В. Теоретичні основи фінансового планування та прогнозування на підприємстві. Ефективна економіка. 2018. № 11. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6641> DOI: 10.32702/2307-2105-2018.11.1

Лавріщева А.С., ст. гр.072-20-2
науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Крилова О.В.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів

ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ ESG УКРАЇНСЬКИМ ЯК ОСНОВА ВІДБУДОВИ КРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Розвиток сучасного світу напряду впливає на майбутні умови життя всіх мешканців планети. За останні століття під час розвитку новітніх технологій, використання надсучасних машин та початок ери цифровізації постала проблема збереження навколишнього середовища. Принципи ESG – сукупність властивостей управління компанією, згідно з якою реалізується вирішення екологічних, соціальних та управлінських проблем. Можна схарактеризувати ці принципи як розвиток діяльності бізнесу, яке будується на зобов'язаннях: відповідальності перед довкіллям, високої соціальної відповідальності та відмінної якості корпоративних рішень.

У зв'язку з глобальними змінами клімату та створення загрози для життя принципи ESG стали необхідним елементом для збереження планети. Самостійне усвідомлення компаніями важливості прийнятих ними рішень у сторону сталого розвитку відкриє можливість масштабувати діяльність, підвищить позиції на ринку та збільшить інвестиційні потоки. Запровадження ESG потребує постійних аудиторських перевірок та постійних витрат, проте гарантує підвищення орієнтованості компанії на світові потреби та зацікавленості інвесторів. [1]

З метою дослідження зацікавленості інвесторів у використанні принципів сталого розвитку, зокрема ESG, проаналізуємо рис. 1.

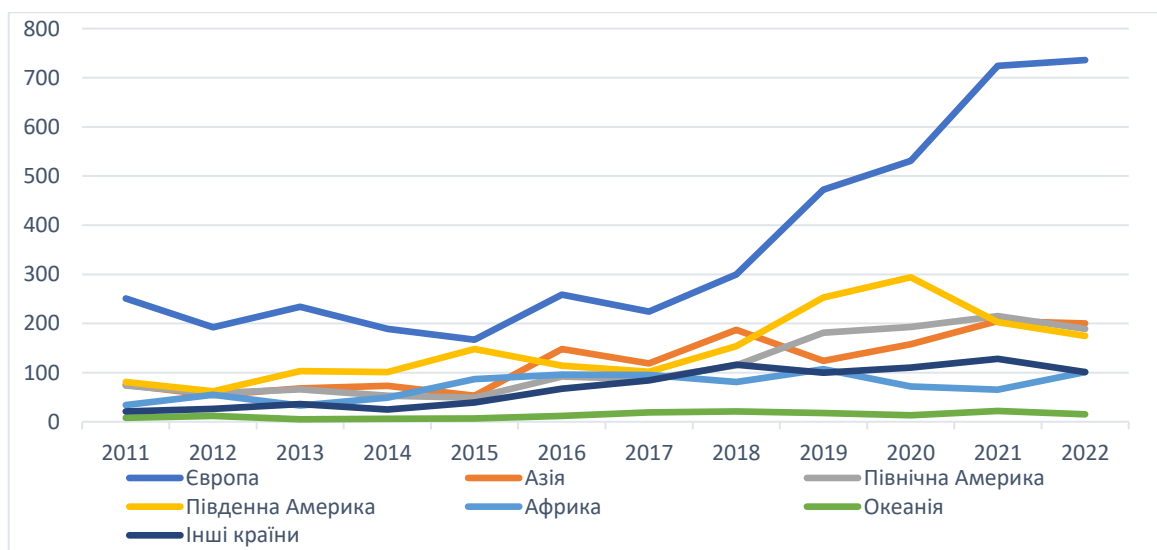

Рис. 1. Інвестування у проекти сталого розвитку 2011-2022 рр. у млрд. дол. [2]

Країни Європи, а також інвестори цього регіону вважають за необхідне вкладати кошти до проєктів, що підтримують принципи сталого розвитку. Найбільшого рівня інвестицій країнами Європи було досягнуто у 2021 році, також збільшили кількість інвестицій у соціально-відповідальних компаній регіони Азії, Північної Америки та Океанії. Це є сигналом для українських компаній, особливо тих хто постачає товари та послуги на зовнішні ринки, щодо переходу на концепцію сталого розвитку. Актуальним це є і для управлінського апарату країни, адже необхідно розробити механізми оцінки та перевірки компаній, запровадити спеціальні програми заохочення для орієнтованих секторів економіки [2].

Проблема залучення коштів іноземних інвесторів стає більш важливою з урахування зменшення рівня ВВП України за 2022 рік, який за оцінками НБУ знизиться на 32% у порівнянні з результатом 2021 року та різким підвищенням темпу інфляції до 30%. Зважаючи на те що Україна – країна що розвивається, не зважаючи на тяжкий період, необхідно продовжувати дотримуватись обраного шляху та створювати привабливі економічні та інвестиційні умови. Для цього можна скористатись досвідом країн, що вже мають певні здобутки у питанні запровадження принципів сталого розвитку.

Для здобуття результату влада держави, бізнес та регулюючі інституції мають об'єднатись та почати спільну «роботу над помилками». З урахуванням викликів сьогодення: руйнування критичної та житлової інфраструктури, збільшення кількості ВПО, знецінення гривні – український бізнес демонструє свою відповідальність та активно використовує принципи ESG у соціальній сфері. Щоб доєднатись до такої ініціативи компанії та уряд мають надавати гуманітарну та соціальну допомогу, людям постраждалим від війни, робити внески у будівництво необхідної інфраструктури. Підтримка бізнесу та державного управління, їх залученість у процесі відбудови у період війни є показником підтримки принципів сталого розвитку, що не може бути непоміченою світовою спільнотою. Ці дії стануть основою до створення надійної репутації для країни та компаній, буде потужним чинником для збільшення довіри інвесторів та покаже дотримання українською нацією світових тенденцій.

У рамках євроінтеграційного процесу України запровадження принципів ESG є необхідною умовою для входу до європейської родини. Дотримуючись їх Україна зможе отримати тривалі економічні відносини з країнами ЄС та отримати необхідну допомогу в повоєнній відбудові. Зрозуміло, що інтерес до ESG в найближчі роки буде все більше зростати, тому чим раніше Україна зможе пристосуватись до нових вимог, тим міцніші та довготривалі стосунки побудує в майбутньому. Для ефективного та результативного застосування потрібно об'єднати всі зусилля та комплексно підходити до вирішення завдання.

Список літератури:

1. Що таке ESG? // Консалтингова компанія DataLabs. URL: <https://datalabsua.com/ua/>
2. Світові інвестиції у сталий розвиток// The World bank. URL: <https://www.worldbank.org/>

Литвиненко І.С., ст.гр 072-19-1
Науковий керівник: ст. викл. каф ЕАіФ Горяча О.І.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів)

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА У ПІСЛЯВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ

В умовах прискореної інтеграції України до Європейського союзу сучасні економічні тренди демонструють об'єктивну необхідність формування інноваційної стратегії розвитку підприємства як передумови його виживання у глобальному конкурентному середовищі. Досягнення конкурентних переваг більшою мірою забезпечується інноваційно-орієнтованими підприємствами. Інновації, які впроваджуються на підприємстві здатні проникати на різних рівнях у виробничі процеси та дати найбільш об'єктивну і комплексну оцінку його діяльності. У ринковій економіці критерієм конкурентоспроможності суб'єкта господарювання є раціональне управління та ефективна робота його фінансових ресурсів. Фінансовий менеджмент спрямований на підвищення ефективності своїх фінансових ресурсів. При розробці ефективної системи фінансового управління на підприємстві постійно розвивається таке поєднання інтересів розвитку підприємства та наявності достатніх коштів та високої платоспроможності [1].

Залежно від економічних і політичних умов розвитку країни, мета фінансового управління для кожного підприємства може бути різною, але при його створенні вона повинна бути розділена на стратегічні і тактичні цілі фінансової діяльності. Стратегічне управління фінансовою діяльністю підприємства необхідно враховувати: оптимізацію процесу прийняття рішень у сфері фінансування та інвестування підприємства; лідерство в боротьбі з конкурентами; виживання підприємства в умовах конкурентної боротьби; уникнення банкрутства; забезпечення постійного фінансового балансу компанії в процесі її розвитку. Тактичні цілі фінансового управління підприємства включають збільшення обсягу виробництва та продажів; максимізацію прибутку; мінімізацію ризику до очікуваного рівня прибутку; забезпечення прибутковості бізнесу та оптимізацію потоку грошей.

Тобто, проблема управління фінансовою діяльністю підприємства завжди пов'язана з поєднанням умов і факторів, що впливають на роботу підприємства. У

зв'язку з цим ознакою проблеми управління фінансовою діяльністю підприємства є проблемна ситуація, яка виникає під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів. Визначення проблемної ситуації є відправною точкою для розробки та прийняття управлінського рішення.

Важливо системно підходити до створення та впровадження системи стратегічного фінансового планування, а також питання формування та ефективного використання фінансів. Фінансова стратегія розробляється відповідно до цілей економічної стратегії організації. У процесі його розвитку передбачені основні тенденції фінансового розвитку, формується концепція використання, плануються принципи фінансових відносин з державою і партнерами.

Романишин В. О., Бернацька А. О вважають, що в основі розробки фінансової стратегії підприємства лежать принципи нової управлінської парадигми - системи стратегічного управління [2]. Розробка основних елементів стратегічного набору у сфері фінансової діяльності підприємства базується на результатах стратегічного фінансового аналізу. Кінцевим продуктом стратегічного фінансового аналізу є модель стратегічного фінансового положення підприємства, яка всебічно і всебічно характеризує можливості його фінансового розвитку в діапазоні кожного зі стратегічних напрямків фінансової діяльності.

Таким чином, підвищений вплив очікувань або перспектив розвитку підприємства на остаточні фінансові результати, підвищення чутливості бізнесу до змін зовнішнього середовища за рахунок глобалізації економічного простору обумовлюють необхідність врахування комплексу нормативних актів щодо управління фінансовою діяльністю підприємства в його діяльності. Фінансова стратегія повинна ґрунтуватися на системі фінансових показників діяльності підприємства, реалізація яких у стратегічний період дозволить досягти поставлених цілей, придбання переваг над конкурентами, підвищення ринкової вартості підприємства.

Список літератури:

1. Грабчук, І., Бугайчук, В., & Аляб'єва, В. Стратегія інноваційного розвитку підприємства. Економіка та суспільство, 2022. №44. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-84>
2. Романишин В. О., Бернацька А. О. Фінансова стратегія та її роль у забезпеченні стійкого розвитку підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 2. С. 54–62. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.2.54.

*Носова А.Д., ст. гр. 072-19-1
науковий керівник: к.т.н., доц. каф.ЕАФ Штефан Н.М.
НТУ «Дніпровська Політехніка»
кафедра економічного аналізу і фінансів*

АСПЕКТИ ТРАНСФОРМАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ МОДЕЛІ УКРАЇНИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

Одним з головних завдань після закінчення війни є стабілізація та подальший розвиток економіки України. Необхідно реформувати фінансову систему, що передбачатиме розширення спектру фінансових послуг, впровадження та популяризація безготівкових розрахунків, зменшення бюрократії та створення сприятливих умов для залучення інвестицій. З метою забезпечення стабільності фінансової системи обов'язково треба вдосконалювати регулювання та нагляд за фінансовим сектором з боку Національного банку України та профільних міністерств, в першу чергу Міністерства фінансів та Міністерства економіки України.

Одним з найважливіших аспектів розвитку економіки є залучення інвестицій, що дозволить не тільки підтримувати економіку а й створювати робочі місця. Задля залучення інвестицій необхідно вже зараз впроваджувати певні ініціативи, такі як: зниження податків на підприємницьку діяльність; підтримка розвитку новітніх технологій; забезпечення сприятливого юридичного поля для інвесторів; боротьба з корупцією; створення державних програм для стабільного та прозорого регулювання у сфері інвестицій.

Економіку важливо не лише стабілізувати, а й надати можливості для відносно швидкого та впевненого зростання. Задля досягнення цієї мети важливо звернути увагу не лише на залучення інвестицій з-за кордону, а сприяти розвитку, в першу чергу, малого та середнього бізнесу всередині країни. Важливим аспектом трансформації національної фінансової моделі після війни є реформи, що дозволять збільшувати надходження до державного бюджету, зменшити державні витрати там, де це можливо, та удосконалити механізм розподілу державних коштів.

Для подолання корупції важливо переходити на систему електронного управління державним бюджетом, що дозволить більш точно та прозоро контролювати видатки та надходження коштів. Крім того, Україна активно співпрацює з міжнародними організаціями, такими як Міжнародний валютний фонд та Європейський союз, з метою отримати підтримку економіки нашої країни,

і саме в цьому контексті, ефективний контроль надходжень та витрат у бюджеті набуває більш важливої ролі.

Трансформація фінансової моделі є важливим елементом на шляху сталого всебічного розвитку України та її інтеграції в світовий, а в першу чергу, і в європейський економічний простір. З питанням інтеграції неодмінно пов'язаний експорт українських товарів і послуг на світові ринки[1]. Розвиток експорту сприятиме зростанню ВВП країни та створенню нових робочих місць. Для цього варто забезпечити прозорість та ефективність роботи митної служби та працювати над підвищенням конкурентоспроможності українських товарів на світових ринках.

Розвиток інфраструктури, якій війна завдала колосальних збитків, в тому числі й банківської, неодмінно сприятиме зростанню економіки країни, наприклад, розвиток транспортної інфраструктури сприятиме розвитку логістики та забезпеченню більш ефективної доставки товарів та послуг всередині країни, та за її межі.

Розвиток освіти й науки також всебічно сприятиме трансформації фінансової моделі Україні після завершення війни. Розвиток нових технологій, підтримка наукових досліджень та інноваційних проектів підвищить конкурентоспроможність українських компаній. Успіх трансформації національної фінансової моделі залежить не лише від правильної стратегії та проведених реформ, але й від ефективного управління та контролю за їх реалізацією. Тому важливо забезпечити належне функціонування фінансових установ та органів, а також розвиток кадрового потенціалу в цій галузі. Кешлес-економіка, безготівкові розрахунки – невід'ємна частина національної фінансової моделі післявоєнного періоду. В Україні спостерігається позитивна тенденція стосовно безготівкових розрахунків, щороку обсяги операцій здійснених за допомогою банківських карт, мобільного банкінгу та інших засобів безготівкового розрахунку збільшуються в рази, що, у свою чергу, позитивно впливає на інвестиційну привабливість економіки країни.

Отже, трансформація національної фінансової моделі після закінчення війни є важливим етапом у становленні стійкої та ефективної економіки країни.

Список літератури:

1. Експорт України 2022: вплив війни на географію та обсяги продажів.
URL: <https://cid.center/export-of-ukraine-2022-the-impact-of-six-months-of-war-on-geography-and-sales-volumes/>
2. Бесчастна Д.О., Стороженко О.О. Кешлес-економіка в Україні: можливості та загрози. 2018. №1.С.1-6. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/252.pdf

Овдієнко К.М., ст. гр.072-19-1
науковий керівник: к.е.н., доц. каф. ЕАФ Букреева Д.С.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів

ВПЛИВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ НА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ НАЙБІЛЬШИХ ПРОДУКТОВИХ МЕРЕЖ УКРАЇНИ

24 лютого 2022 року життя кожного українця змінилось назавжди – Росія розпочала повномасштабне вторгнення в Україну. Постраждали всі галузі промисловості, включаючи найважливішу для звичайних людей – роздрібна торгівля продуктами харчування та напоями. Багато складів з продуктами та безпосередньо магазинів на півночі та півдні України було знищено, за кордон виїхало близько 12 млн осіб, інфляція та інші фактори значно вплинули на стан українських підприємств.

За даними, які опублікував Опендатабот, у переліку лідерів (99 найкращих) українського бізнесу опинились всього 6 підприємств, які працюють у сфері роздрібної торгівлі переважно продуктами харчування та напоями, а саме: «АТБ», «Сільпо», «Metro», «Фора», «Varus» та «Велмарт» [1].

Найбільший дохід за 2021-2022 рр. мала мережа «АТБ» – 148,3 млрд грн, при цьому, цей показник за воєнний період майже не змінився: зменшення на 0,3% або 420 млн грн. Мережа «Сільпо» не змогла досягнути довоєнного рівня товарообороту та отримала дохід 70 млрд грн, що є меншим за минулорічний показник на 3,8% або на 2,8 млрд грн. Найбільше скорочення доходу у 2022 р. мало «Metro» – його оборот дорівнював 20,2 млрд грн, що на 22,3% або на 5,8 млрд грн менше від даних у 2021 р. «Фора», «Varus» та «Велмарт» змогли у 2022 р. наростити дохід: «Фора» отримала дохід 19,6 млрд грн, що є більшим за попередній рік на 3,5% або 670 млн грн; «Varus» та «Велмарт» отримали майже однаковий дохід, який у середньому дорівнює 14,1 млрд грн, що є більшим на 6,6% за 2021 р. [2].

Щодо чистих фінансових результатів, для великих продуктових мереж він є негативним: «АТБ» отримало прибуток 2,8 млрд грн, що є меншим за минулорічний показник на 66,3% або на 5,5 млрд грн; «Сільпо» та «Metro» отримали збитки, де збиток «Сільпо» дорівнює 7,4 млрд грн (зменшення на 298,4% або на 5,5 млрд грн), а збиток «Metro» дорівнює 460 млн грн (зменшення на 146% або на 1,46 млрд грн).

«Фора», «Varus» та «Велмарт» змогли отримати прибуток у 2022 р. – 24 млн грн, 99 млн грн, 221 млн грн відповідно. Варто зазначити, що «Фора» та «Велмарт» у 2022 р. змогли збільшити свій прибуток у порівнянні з попереднім роком (в середньому на 92,2%).

Якщо оцінювати фінансові результати цих підприємств за рентабельністю, то найвищий показник у 2021-2022 рр. також мало «АТБ»: у 2021 році рентабельність дорівнювала 5,6%, за 2022 р. вона знизилась на 3,7% та дорівнювала 1,9%, тобто, у 2022 р. на кожні 100 гривень доходу підприємство мало 1,9 грн прибутку. Хоч такий результат відносять до низької рентабельності, він все ще є позитивним, на відміну від «Сільпо» та «Метро». Рентабельність «Сільпо» за 2022 рік є найнижчою – -10,5%, тобто, на кожні 100 гривень доходу підприємство мало 10,5 грн збитку. «Фора» та «Varus» мали позитивну рентабельність, але нижчу за 1%, що також є дуже низьким показником. Показники рентабельності 6 найбільших продуктових мереж України за 2021-2022 рр. наведено у таблиці 1.

Таблиця 1 – Рентабельність 6 найбільших продуктових мереж України у 2021-2022 рр.

№	Продуктова мережа	Офіційна назва	Рентабельність, %		Різниця, %
			2022	2021	
1	АТБ	ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»	1,9	5,6	-3,7%
2	Сільпо	ТОВ «СІЛЬПО-ФУД»	-10,5	-2,5	-8,0%
3	Metro	ТОВ «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ УКРАЇНА»	-2,3	3,9	-6,1%
4	Фора	ТОВ «ФОРА»	0,12	0,10	+0,03%
5	Varus	ТОВ «ОМЕГА»	0,68	1,59	-0,91%
6	Велмарт	ТОВ «ФУДКОМ»	1,63	0,69	+0,94

Таким чином, можна констатувати, що війна в Україні призвела до зниження обігу більшості продуктових мереж в Україні та їх рентабельності. Причинами цьому стали такі фактори: знищення значної кількості торговельних точок та складських приміщень по всій території країни; значний відтік населення України за кордон та на захід країни; зменшення попиту на товари, які імпортувались з Росії та Білорусі; зменшення попиту на товари тих продуктових мереж, які залишились працювати у Росії та Білорусі.

Список літератури:

1. Енергетика, АЗС та супермаркети: Опендатабот зробив перелік топ-100 компаній за обігами у 2022 році. Опендатабот : веб-сайт. URL: <https://opendatabot.ua/analytics/financial-reports-in-opendatabot> (дата звернення: 21.04.2023).
2. Фінансова звітність за 2022 рік. Clarity Project : веб-сайт. URL: <https://clarity-project.info/edrs> дата звернення: 21.04.2023).

Паніна К.В., ст. гр. 072-19-1
науковий керівник: к.т.н., доц. каф.ЕАФ Штефан Н.М.
НТУ «Дніпровська Політехніка»
кафедра економічного аналізу і фінансів

НАПРЯМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ МОДЕЛІ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Післявоєнне відновлення є важливим етапом в історії будь-якої країни, і Україна не стала винятком. У цьому процесі фінансова модель грає важливу роль, оскільки вона дозволяє забезпечувати фінансування необхідних проектів та ініціатив.

Фінансова модель - це узагальнюючий документ, в якому відображаються передбачувані обсяги доходів і витрат на конкретний період. [1] У контексті країни фінансова модель включає елементи, такі як банки, страхові компанії, інвестиційні фонди, фінансові ринки, регуляторні органи та інші. Ці елементи утворюють цілісну систему, яка забезпечує фінансування різних проектів та ініціатив, забезпечує збереження та зростання фінансових ресурсів та відображає стан економіки в цілому.

Підприємства в Україні стикаються зі зниженням попиту, простроченням оплати та нестачею фінансування через війну з Росією. Логістичні проблеми, такі як блокування портів та нестача палива, ускладнюють ситуацію. Ризики ведення бізнесу виросли через можливість військових ракетних ударів. [2] Одним з ключових аспектів вирішення цих викликів є ринкове стимулювання, зокрема через реалізацію програми публічних закупівель з пріоритетом на місцеві компанії. Розширення програм регіонального економічного розвитку, залучення інвестицій та створення альтернативних транспортних шляхів може допомогти підтримати бізнес. Для збільшення впевненості у малого та середнього бізнесу пропонується введення страхування на випадок ворожої атаки.

Податкова реформа може мати значний вплив на економіку країни. Зниження податкових ставок та спрощене податкове адміністрування можуть допомогти підприємствам зменшити свої витрати та підвищити їхню конкурентоспроможність. Зниження податкових ставок може стимулювати розвиток легальної економіки та зменшити «бажання» для підприємств працювати в тіні. Спрощення адміністрування податків може значно зменшити бюрократичні

перешкоди та знизити витрати на юридичні консультації, зокрема для МСП. Однак, необхідно зберігати баланс між підтримкою бізнесу та фінансовими потребами державного бюджету. [3]

Мобілізація зовнішнього фінансування є важливим інструментом для забезпечення фінансової стабільності та розвитку економіки в перехідний період після війни. Україна має потребу в значних інвестиціях для відновлення руйнівної війною інфраструктури та забезпечення соціально-економічного розвитку країни. Однак, для залучення зовнішніх інвестицій необхідно створити передбачувані умови для інвесторів та забезпечити їм захист від ризиків. Для цього можна використати інструменти страхування ризиків через спеціалізовані агентства, які забезпечать захист від політичних і військових ризиків. [4] Після завершення періоду відбудови, важливо забезпечити стабільний та жвавий фінансовий ринок капіталу в Україні, який би був привабливим для інвесторів. Це знизить політичну невизначеність та залучить приватних інвесторів до процесу відбудови України.

Українські бізнес-асоціації наполягають на особливих умовах застосування вуглецевого мита на експорт, але європейські партнери бачать сенс не в тому, щоб робити комусь винятки, а в тому, щоб допомогти побудувати сучасне чисте виробництво. [5]

Україні потрібна системна розбудова нової інфраструктури та економіки, що базується на сталості та мінімізує ризики. ЄС пропонує конкретні шляхи й інструменти для відновлення, які повинні відповідати європейському зеленому та цифровому порядку денному. Це означає, що економіка має бути низьковуглецевою та енергоощадною, природоорієнтованою, мати чисте виробництво, збалансоване споживання та базуватися на принципах співпраці, солідарності та взаємозалежності. Впровадження Європейського зеленого курсу для України є обов'язковим.

Список літератури:

1. Івченко О. Розробка фінансових моделей. *Консалтинговая компания «Парето»*. URL: <https://pareto.kiev.ua/uk/info/rozrobka-finansovykh-modeley> (дата звернення: 18.04.2023).
2. Повоєнне відновлення України. Нові ринки та цифрові рішення / Н. Шаповал та ін. Ефективне управління державними фінансами в Україні III, м. Київ, 1 лют. 2023 р.
3. де Хаас Р., Пивоварський О. Відновлення та розвиток фінансового сектору України після війни. Відбудова України: принципи та політика : Міжнар. наук. конф., м. Париж, 4 лип. 2022 р.
4. Економічна правда. Майбутнє фінансового сектору в післявоєнній Україні. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/01/5/695722/> (дата звернення: 18.04.2023).
5. Малькова Т. Повоєнне відновлення України має бути зеленим. *Укрінформ - актуальні новини України та світу*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3666839-povoenne-vidnovlenna-ukraini-mae-buti-zelenim.html> (дата звернення: 19.04.2023).

ПЕРСПЕКТИВИ ФІНАНСУВАННЯ «ЗЕЛЕНИХ» ПРОЕКТІВ В УКРАЇНІ

«Зелені» фінанси в Україні все ще знаходяться на початковій стадії, але є обнадійливі ознаки того, що вони набирають обертів. У 2020 році Національний банк України видав рекомендації щодо зеленого фінансування, які заклали основу для розвитку зелених фінансових інструментів.

Найбільші обсяги інвестицій в зелені проекти в Україні спостерігаються в галузі енергетики, зокрема, відновлюваної енергетики (встановлення сонячних панелей, реконструкція вуличного освітлення на енергоефективне тощо).

Є кілька причин, чому «зелені» проекти привабливі для фінансування в Україні. По-перше, країна має значний потенціал для відновлюваної енергії, зокрема сонячної та вітрової. По-друге, зростає усвідомлення необхідності вирішення проблеми зміни клімату серед широкої громадськості. І також існує великий попит на стійку інфраструктуру, особливо в містах.

Також, важливим чинником для залучення фінансування зелених проектів в Україні є підтримка держави, яка може забезпечити стимулювання інвестицій, надати пільги та підтримку відповідних регуляторних рамок. Так, Міністерство енергетики та захисту довкілля України розробило Національний план дій з енергоефективності та відновлюваної енергетики на 2021-2030 роки, який передбачає значні інвестиції у зелені технології [1].

Нижче наведені дані, що стосуються до розвитку зеленого фінансування в Україні:

- ЄБРР зобов'язався інвестувати в Україну 11 мільярдів євро до 2025 року, причому значна частина цього фінансування буде спрямована на екологічні проекти.
- у 2020 році Верховна Рада ухвалила кліматичний закон, який передбачає скорочення викидів парникових газів в країні на 65% до 2030р.

- перші «зелені» облігації в Україні випустила державна енергетична компанія «Нафтогаз» у 2020 році, яка залучила 500 мільйонів євро для проектів у сфері відновлюваної енергетики.

- згідно зі звітом Українського інституту майбутнього, до 2030 року інвестиції в зелену інфраструктуру можуть створити в Україні до 38 000 нових робочих місць [2].

Зелені облігації є відносно новим фінансовим інструментом, який з'явився як спосіб фінансування екологічних проектів. Вони схожі на традиційні облігації, але кошти використовуються для фінансування екологічно чистих проектів, їх можуть випускати уряди, корпорації або фінансові установи.

Зелені облігації мають ряд переваг для фінансування зелених проектів. По-перше, вони забезпечують спосіб залучення капіталу спеціально для екологічних проектів, які можуть бути привабливими для інвесторів, зацікавлених у сталому розвитку. По-друге, зелені облігації можуть допомогти встановити стандарти та прозорість на ринку зеленого фінансування, що може сприяти зміцненню довіри серед інвесторів. І нарешті, зелені облігації можна використовувати для фінансування широкого кола проектів, від відновлюваної енергетики до сталої інфраструктури. Зелені облігації можуть бути використані для фінансування різноманітних проектів, таких як енергоефективність, відновлювана енергія, зменшення викидів вуглецю та інші проекти, які сприяють збереженню довкілля.

Зелене фінансування набирає обертів у всьому світі. Зелені облігації можуть бути потужним інструментом для залучення інвестицій у проекти сталого розвитку та можуть допомогти Україні досягти поставлених цілей. Згідно з оцінками, до 2030 року розмір зеленого ринку має скласти до 4.5 трлн. доларів, що становить значний потенціал для залучення фінансування на зелені проекти [3].

Список літератури:

1. "Проект Національного плану дій з розвитку відновлювальної енергетики на період до 2030 року". URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/derzhenergoefektivnosti-rozrobleno-proekt-nacionalnogo-planu-dij-z-rozvitku-vidnovlyuvanoyi-energetiki-na-period-do-2030-roku>
2. Зелені фінанси для відбудови та сталого розвитку міст України. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/3621769-zeleni-finansi-dla-vidbudovi-ta-stalogo-rozvitku-mist-ukraini.html>
3. «Екополітика» про «Зелені» інвестиції. URL: <https://ecopolitic.com.ua/ua/news/svit-maie-investuvati-4-5-triljona-v-zelenu-energetiku-do-2030-roku-mea/>

ТОП – 10 ІНВЕСТИЦІЙНИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ, ЇХ ПОРТФЕЛЬ АКТИВІВ (АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ЇХ СТРУКТУРИ)

Інвестиційний ринок в Україні вважається відносно молодим ринком, який показує стабільний розвиток протягом останніх років. В Україні діє добре розвинена правова система, має потужний банківський сектор та ринок капіталу, який активно розвивається. Фондовий ринок в Україні є відносно невеликим, але він стрімко зростає з моменту його застосування. Наразі на українській фондовій біржі вже присутні понад 500 компаній, і топ – 10 інвестиційними компаніями вважається:

1. Dragon Capital – найбільша компанія з інвестиційного бізнесу в Україні, що надає повний спектр інвестиційних послуг, включаючи такі галузі як технології, агропромисловість, медична галузь, енергетика.
2. ICU – заснована у 2006 році, спеціалізується на наданні таких інвестиційних послуг, як фінанси, енергетика, агробізнес, нерухомість та інші.
3. Concorde Capital – компанія працює з 2004 року, успішно залучила понад 4 млрд доларів інвестицій для українських компаній у таких секторах як металургія, автомобілебудування, нерухомість, а також хімічна, нафтогазова, сільськогосподарська та фармацевтичні галузі.
4. Uksibbank Asset Management – заснована в 2000 році та входить до складу Uksibbank – одного з найбільших банків в Україні. Компанія пропонує широкий вибір інвестиційних продуктів, таких як акційні фонди, облігаційні фонди, грошові фонди та інші.
5. OTP Capital – заснована у 2007 році, спеціалізується в галузі економіки, включаючи телекомунікації, медичну галузь, агропромисловість.
6. KUB-Group – компанія створена у 2015 році, та спеціалізується у таких галузях як машинобудування, охорони здоров'я, інфраструктури, медичних технологій.

7. DCH Capital – заснований у 2007 році, спеціалізується в області будівництва, енергетики та фінансових послуг.

8. Genesis Investment – базується в Україні та спеціалізується на інвестуванні в стартапи та технологічні проекти, фокусується на інвестиціях в компанії з інноваційними рішеннями, особливо в галузі інформаційних технологій, штучного інтелекту та інших передових технологій.

9. Eavex Capital – інвестиційна компанія, яка спеціалізується на наданні фінансових послуг та інвестиційних рішень для клієнтів на ринках капіталу, валют та сировинних ринках.

10. Alcedo-Group – спеціалізується на інвестиційних проектах в таких галузях як нерухомість, енергетика, інфраструктура, агробізнес, логістика та інше.

Динаміка зміни портфелю активів інвестиційних компаній України надана в табл.1 і показує, що до найбільш зростаючих компаній відноситься Genesis Investment і KUB-Group.

Таблиця 1

Портфель активів інвестиційних компаній України

Назва	2020 рік, млрд \$	2021 рік, млрд \$	Відхилення	%
Dragon Capital	2,5	3,125	0,625	25
ICU	1,5	1,950	0,450	30
Concorde Capital	0,8	0,88	0,08	10
Ukrsibbank Asset Management	0,7	0,805	0,105	15
OTP Capital	0,5	0,6	0,1	20
KUB-Group	0,4	0,54	0,14	35
DCH Capital	0,3	0,345	0,045	15
Genesis Investment	0,2	0,29	0,09	45
Eavex Capital	0,2	0,24	0,04	20
Alcedo-Group	0,1	0,13	0,03	30

Список літератури:

1. Dragon Capital URL: <https://dragon-capital.com/>.
2. Інвестиційний капітал Україна ICU URL: <https://icu.ua/uk>.
3. Concorde Capital [URL: <https://concorde.ua/rs/>.
4. BNP Paribas Group/Ukrsibbank Asset Management URL: <https://ukrsibbank.com/>.
5. OTP Capital URL: <https://www.otpcapital.com.ua/>.

ЕКОЛОГІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ ФІНАНСОЇ СИСТЕМИ

У сучасному світі екологічні проблеми стають дедалі більш актуальними і набувають значного значення для вирішення проблем міжнародного співробітництва. Зростання чисельності населення, диспропорції у соціально-економічному розвитку між багатими та бідними країнами, а також забруднення довкілля – це лише деякі з факторів, які призводять до загострення конфліктів у системі "людина-природа".

Ключова проблема у вирішенні екологічних проблем є відсутність узгоджених міжнародних екологічних критеріїв і стандартів. Кожна держава встановлює свої національні природоохоронні програми та підходи до вирішення екологічних проблем, що ускладнює спільні зусилля з міжнародного співробітництва.

Одним з найбільш актуальних питань є ресурсно-екологічна взаємозалежність країн, яка зростає з кожним днем.

Задача екологізації міжнародної фінансової системи полягає в тому, щоб забезпечити підтримку екологічних проектів та ініціатив, а також зменшити вплив фінансових операцій на довкілля.

Основні напрямки розвитку екологічної фінансової системи включають:

Зелені облігації - це фінансові інструменти, випущені з метою фінансування екологічних проектів. Облігації, які задовольняють чотири основні вимоги:

- ✓ залучений капітал має бути спрямований на реалізацію екологічних проектів;
- ✓ інвестиції обов'язково проходять оцінку щодо відповідності екопринципам;
- ✓ залучені емітентом кошти мають виключно цільовий характер; інформація щодо їх витрачання є прозорою, а залишок коштів від випуску облігацій щорічно оприлюднюється.

Тому екологічні облігації розглядають як один з найперспективніших інструментів боргового фінансування розвитку низьковуглецевих технологій, включаючи відновлювані джерела енергії, а також проектів зі зниження кліматичних ризиків в економіці (наприклад пов'язаних з водними ресурсами),

таким чином зелені облігації надають можливість інвесторам підтримати екологічні проекти та одночасно отримати прибуток.

Екологічні інвестиційні фонди - це фонди, які спрямовані на інвестування в екологічні проекти. Екологічні інвестиційні фонди можуть бути доступні для інвесторів, які бажають підтримати екологічні проекти та отримати прибуток від своїх інвестицій.

Створення екологічних стандартів для фінансових інструментів - це важливий крок до створення екологічної фінансової системи. Екологічні стандарти можуть визначати критерії, за якими фінансові інструменти можуть бути віднесені до екологічних.

Також одним із важливих напрямків впровадження глобальної стратегії екологізації являються погодження спільних мір по зниженню негативного ефекту на навколишнє середовище; окреслення пріоритетних сфер по екологічному оптимізуванню; розроблення схеми заходів по поступовому взаємному з'єднанню економічних й екологічних інтересів міжнародного простору. Впровадження даної стратегії прагне створити систему економічних й правових механізмів грошової мотивації бізнесу до екологічної відповідальності; екологічну реструктуризацію й модернізацію виробництва; взаємного доповнення напрямків екологічного, інновативного й економічного секторів зовнішньоекономічних відносин.

Зрештою, екологізація міжнародної фінансової системи має великий потенціал для забезпечення сталого розвитку та збереження довкілля. Вона може зробити фінансову систему більш усвідомленою, здатною досягати екологічних цілей. Крім того, екологізація фінансової системи може допомогти зменшити вплив фінансових інструментів на довкілля та збільшити використання ресурсів на довгостроковий період.

Екологізація міжнародної фінансової системи може бути досягнута шляхом сприяння створенню нових фінансових інструментів та регулювання національних та міжнародних фінансових ринків. Використання фінансових інструментів для підтримки проектів, пов'язаних зі збереженням довкілля, може допомогти забезпечити більш стійкий та екологічно чистий світ для наступних поколінь.

Список літератури

1. Ляшенко О. О., Ключко Є. М. Екологізація фінансової системи в Україні: проблеми та перспективи // Наукові записки. Серія "Економіка". - 2019. - Т. 33. - С. 92-97.
2. Олександра Федунь. Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. 2012. Випуск 30. С. 78-86
3. Dunkley G. The Free Trade Adventure: The WTO, the Uruguay Round and Globalism — A Critique / Graham Dunkley. — New York: Zed Books, 2000. 338 p
4. KPMG International Sustainable Insight Gearing up for green bonds. URL: <https://www.kpmg.com>.

АНТИКРИЗОВЕ ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Наразі достатня кількість вітчизняних підприємств, які здійснюють господарську діяльність, перебуває у важкому фінансовому становищі, подолання якого вимагає не лише мобілізації всіх внутрішніх ресурсів компанії, а й пошуку зовнішніх джерел фінансування. Багато вітчизняних підприємств внаслідок загальної економічної кризи в період воєнного стану опинилися у важкому фінансово-економічному становищі, а деякі з них зіткнулися з необхідністю своєї вимушеної судової реабілітації. Сприятливим ґрунтом для такої ситуації часто є нерозрахунки в стратегічних планах, в наборі конкретних тактичних заходів, які дозволяють компанії запобігти і прогнозувати зміни в нестабільному середовищі, а також дисбаланси всередині компанії і нездатність адекватно реагувати на них.

Кризові ситуації можуть виникати на будь-якому етапі діяльності організації: Як в період становлення і розвитку, так і в період стабілізації і розширення виробництва, і нарешті на початку рецесії.

Однією з найсерйозніших форм кризи, яка представляє найнебезпечніші потенційні загрози для функціонування підприємства, є фінансова криза, що відображається в порушенні фінансового балансу підприємства і відображає циклічний вигляд протягом його життєвого циклу під впливом різних факторів суперечності між фактичним станом його фінансового потенціалу і необхідною кількістю фінансових потреб. Антикризове фінансове управління — це система принципів і методів розробки та впровадження комплексу управлінських рішень, спрямованих на запобігання і подолання фінансових криз підприємства, а також мінімізацію їх негативних фінансових наслідків [1].

Основною метою антикризового фінансового управління є відновлення фінансового балансу підприємства та мінімізація темпів зниження його ринкової вартості, викликаной фінансовою кризою.

Відновлення платоспроможності є кінцевою метою лише початкового етапу, що дозволяє запобігти розвитку ситуації з банкрутством. У стратегічному чи більш

віддаленому майбутньому фінансове відновлення підприємства має бути спрямованим на те, щоб максимально використати його потенційні можливості для отримання прибутку, а отже, на підтримку довгострокової фінансової стабільності. Загалом, слід зазначити, що нинішні темпи зміни ринку настільки високі, що стратегічне планування є єдиним способом формально передбачити майбутні проблеми та можливості.

З метою запобігання банкрутства на підприємствах реального сектору економіки мають бути запроваджені заходи для забезпечення своєчасного виявлення ознак погіршення фінансового стану та сприяння їх ліквідації. Елементи таких заходів заплановані в багатьох підприємствах і на підприємствах. Вони надаються у фінансових планах, бізнес-планах, маркетингових та управлінських розробках та інших документах. При цьому необхідно відзначити, що вся антикризова програма управління на підприємствах практично відсутня.

Антикризова політика фінансового управління є частиною загальної фінансової стратегії підприємства, яка складається з розробки системи методів попередньої діагностики загрози банкрутства і «включення» механізмів фінансового оздоровлення підприємства, що забезпечують його вихід з кризового паркінгу.

Формуванню антикризової програми має передувати аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства, його активів і зобов'язань, боргу боржника і кредитора, гарантування власних коштів, існуючих і можливих розпоряджень, попиту і цін на продукти і послуги, для уможливлення виявлення змін у фінансовій ситуації, вибору відповідної тактики та визначення стратегії подальшого розвитку. Можуть знадобитися заходи з реорганізації: Зміни організаційно-виробничих структур, активів, боргів, штатного складу тощо, кризу набагато легше запобігти, ніж подолати пізніше.

Таким чином, стратегічний підхід до фінансового оздоровлення повинен означати розвиток і виконання комплексу взаємопов'язаних завдань, що їх виконують, в межах приватних дирекцій, які в кінцевому рахунку забезпечують оптимальне використання фінансового потенціалу.

Список літератури:

1. Жеребчук М. Б. Антикризове управління підприємством в умовах війни Українське суспільство в умовах воєнного стану: сучасні виклики та напрямки розвитку : матеріали Всеукр. наук. конф. молодих вчених Одеса : Фенікс, 2022. С. 586-588

СТАН ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ АКТИВІЗАЦІЇ

Україна інвестувала 7,5% ВВП в 2020 році, що значно менше, ніж у розвинутих країнах Центральної та Східної Європи, де цей показник становить 25-30% [1]. Більшість капітальних інвестицій в Україні фінансувалося за рахунок власних коштів підприємств, державного та місцевих бюджетів, тоді як лише 3,3% капітальних інвестицій фінансувалося банками та іншими кредиторами у 2021 році. Низький рівень інвестування обмежує продуктивність економіки, призводить до низьких темпів довгострокового економічного зростання.

Основні перешкоди та ризики:

1) Слабкі держінститути порушують права інвесторів, конкуренцію та збільшують ризик корупції. У 2021 році індекс інвестиційної привабливості знизився до 2,73 балів з 5 можливих [2], свідчаючи про слабкість державних інститутів та порушення принципів ринкової конкуренції та зростання корупційних ризиків. За опитуванням генеральних директорів підприємств, судова система, корупція та тіньова економіка є ключовими перешкодами для розвитку інвестиційного клімату.

2) Нерозвиненість внутрішнього ринку знижує зацікавленість інвесторів в Україні. «Ernst & Young» дослідження показало, що головною перевагою в Україні є потенціал розвитку локального ринку. Однак, зменшення внутрішнього попиту та низька частка продукції з високою доданою вартістю можуть знизити зацікавленість інвесторів та призвести до погіршення торговельного балансу. Посилення рестрикційної спрямованості податково-бюджетної політики може також зменшити державний попит та мультиплікаційний ефект для економічного зростання.

3) Неєфективне використання банківської системи для фінансової підтримки реального сектору. За останні 10 років в Україні рівень банківського кредитування економіки зменшився з 80% до 15% ВВП [3], що є найнижчим показником серед

країн з ринками. Частка безризикових активів у структурі активів банків збільшилася до 40%, а прибутковість працюючих активів – до 5,2% [3].

4) Нерозвиненість вітчизняного фондового ринку. Фондовий ринок - головне джерело інвестицій для розвинених країн. Український ринок акцій та облігацій має потенціал зростати, але стикається з конкуренцією ОВДП та законодавчими обмеженнями. Наразі, активно обертаються акції іноземних емітентів, тоді як залучення коштів вітчизняним бізнесом на зарубіжних ринках майже припинилось, що збільшує кредитні ризики емітентів.

В частині підвищення спроможності держінститутів та верховенства права необхідно зосередитись на:

- проведенні судової та антикорупційної реформи;
- утворенні сприятливого податкового середовища для інвестицій;
- розвитку інструментів державної підтримки експорту;

В частині розширення внутрішнього ринку необхідно зосередитись на:

- створенні реєстру крупних інвестиційних проектів, які можуть бути реалізовані на засадах державно-приватного партнерства;
- створенні банку розвитку для фінансування державних інвестиційних проектів;
- впровадженні пенсійної реформи.

В частині роботи банківської системи необхідно зосередитись на:

- формуванні та відкритті доступу до “довгого” ресурсу в економіці;
- створенні інфраструктури для ефективного управління проблемними активами банківської системи;
- дерегуляції банківського бізнесу з метою відновлення інвестиційної привабливості банківської системи України.

Отже, інвестиційний процес в Україні має свої переваги і недоліки. Щоб залучити більше інвестицій та розвинути економіку, потрібно покращити інвестиційний клімат, спростити процедури здійснення бізнесу, розвивати інфраструктуру, зменшувати рівень корупції та підвищувати стабільність законодавства.

Список літератури:

1. International Monetary Fund URL: <https://www.imf.org/en/Data>
2. Індекс інвестиційної привабливості // Міністерство економіки України URL: <https://me.gov.ua/?lang=uk-UA>
3. Рівень банківського кредитування економіки та частка безризикових активів URL: <https://bank.gov.ua/>

*Третяк О.Є., ст. гр.072-19-1
науковий керівник: к.е.н., доц. каф. ЕАФ Цуркан І.М..
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПРИВАТНОГО МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ В УМОВАХ ОБМЕЖЕНИХ ОБСЯГІВ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Сьогодні в охороні здоров'я функціонує понад 22 тис. приватних медичних закладів. Переважно це аптеки, кабінети приватних лікарів і вузькопрофільні медичні заклади. Серед останніх переважають стоматологічні клініки (54% до 75% приватного медичного сектору) [1].

Зазвичай, приватні медичні заклади реєструються як товариства з обмеженою відповідальністю. Вибір системи оподаткування залежить від обсягу медичних послуг, обладнання, яке необхідне для надання цих послуг, а також від обсягу ліків та медичних препаратів, що використовуються. Найпростішою формою оподаткування для медичної клініки є реєстрація платником єдиного податку з обранням третьої групи оподаткування, зі ставкою 3% (є плаником ПДВ). Ця форма оподаткування підійде для невеликих медичних закладів, які володіють власним приміщенням та не мають великих витрат на оренду нерухомого майна, а також не мають значних витрат на ліки. Вибір цієї форми оподаткування дозволить зекономити на веденні бухгалтерського обліку, який буде мінімальним. Однак єдиним обмеженням буде обсяг отриманого доходу за календарний рік, який не повинен перевищувати 7 818 900 грн. у 2023 році.

Наразі Україна проходить безпрецедентне випробування у вигляді війни з російською федерацією. В нових критичних, напружених, екстремальних умовах воєнного стану працюють всі сфери суспільства, включно зі сферою охорони здоров'я. Війна наразі чинить особливо негативний вплив на здатність компаній фізично продовжувати діяльність на безперервній основі, навіть на неокупованих територіях України, а це суттєво посилює невизначеність можливості проведення аналізу чутливості альтернативних сценаріїв. За таких умов особливо гострим є питання діагностики причин, які безпосередньо зумовили або потенційно загрожують погіршенню фінансового стану підприємства, а також ідентифікації об'єктивних ознак фінансової нестабільності з метою розробки системи дієвих заходів стабілізації стану та недопущення кризового розвитку підприємства. Вирішення даного питання залежить від якості проведеного аналізу фінансового стану підприємства та застосовуваних спеціальних аналітичних процедур діагностики факторів, які його визначають [2].

Враховуючи те, що спрощена побудова форм фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва містить згорнуті дані по таких показниках як активи,

джерела формування активів, доходи та витрати підприємства, що суттєво обмежує можливості використання загальної методики фінансового аналізу.

Основним джерелом для проведення аналізу фінансового стану малого підприємства є його фінансова звітність.

Незалежно від розміру підприємства на його фінансовий стан впливають усі види його діяльності, які можуть бути ідентифікованими через систему показників оцінювання процесів формування, розподілу та використання фінансових ресурсів.

Щодо підприємств, які обрали спрощену фінансову звітність (використовують форми № 1-м та № 2-м), а також скористались правом не подавати форми фінансової звітності до закінчення воєнного стану, питання інформаційного забезпечення діагностики та моніторингу реального фінансового стану є відкритим і достатньо гострим.

Пропонуються наступні етапи аналізу фінансового стану суб'єкта малого підприємництва:

1. Аналіз статей балансу (дозволяє дійти певних висновків про фінансовий стан господарства, не вдаючись до розрахунку показників).

2. Аналіз статей форми «Звіт про фінансові результати».

3. Оцінювання підсистеми показників ліквідності та платоспроможності.

4. Оцінювання фінансової стійкості підприємства.

5. Аналіз показників рентабельності.

Враховуючи сучасні надскладні умови функціонування вітчизняних малих підприємств, високу ефективність системи управління ними можна досягти саме на основі грамотно організованої системи аналізу фінансового стану.

Основні особливості методики проведення фінансового аналізу на підприємствах малого бізнесу зумовлені особливостями інформаційної бази спрощених форм фінансової звітності малого підприємства. Комплекс показників та напрямів аналізу фінансового стану малого підприємства повинні бути зорієнтовані на вирішення конкретних мети та завдань аналізу, а також відповідати потребам користувачів його результатів, яких називають "стейкхолдерами".

Аналіз фінансового стану малого підприємства дозволяє оцінити його фінансову діяльність за досліджуваний період, отримати вихідну інформацію для прогнозування майбутньої діяльності та стійкого розвитку. Крім того, порівняння показників фінансового стану малого підприємства з аналогічними показниками конкурентів в тій же галузі є можливим.

Список літератури:

1. Голованова І. А. Значення приватної медицини в системі охорони здоров'я України / І. А. Голованова, О. І. Краснова // Економіка і право охорони здоров'я. - 2016. - № 1. - С. 22-25.

2. Сметанюк О.А., Причепя І.В., Білоконь Т.М. Особливості аналізу фінансового стану підприємства в умовах обмежених обсягів інформаційного забезпечення. Ефективна економіка. 2022. № 9. – URL:<https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/545/552> DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.9.20>

ПРОГНОЗУВАННЯ НЕОБХІДНИХ ОБСЯГІВ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Особливо сьогодні, у нестабільних та невизначених умовах розвитку фінансово-економічного простору, викликаних воєнними діями в Україні, підприємства мають зосередитися на короткостроковому плануванні та прогнозуванні своєї діяльності.

Проблема визначення реальної потреби в оборотних активах підприємств для раціонального використання наявних ресурсів та забезпечення безперебійного функціонування виробництва надзвичайно актуальна на теперішній час.

В економічній літературі [1] описано планування оборотних активів наступними методами: прямим методом, аналітичним методом, коефіцієнтним методом, методом суми строків оборотності, метод кореляційно-регресійного аналізу.

Досить об'єктивним для планування потреби підприємства в оборотних активах є метод регресійного аналізу. Цей метод може бути застосований як до планування нормованих оборотних коштів - запасів, так і ненормованих - дебіторської заборгованості, коштів і фінансових вкладень.

Колектив авторів, який досліджував особливості використання адаптивних моделей прогнозування у повоєнний період [2] довів, що в умовах воєнного стану, найбільш доцільно використовувати адаптивні методи та моделі прогнозування, що враховують нерівноцінність рівнів тимчасового ряду. Найважливіша особливість їх полягає у тому, що це саморегульовальні моделі, й у разі появи нових даних прогнози оновлюються із мінімальною затримкою без повторення спочатку всього обсягу обчислень. Для прогнозування фінансово – економічних показників науковці пропонують використовувати базові адаптивні моделі – це моделі Брауна, Хольта та моделі авторегресії. В моделях Брауна і Хольта для прогнозування показника використовується ковзке середнє. Тобто, моделі відрізняються: способом кількісної оцінки невідомих параметрів, визначенням параметрів адаптації та їх структуруванням.

Серед методів прогнозування немає жодного універсального методу, який би характеризувався кращою точністю. Для підвищення точності прогнозування доцільно застосування комбінованих (іноді використовують рівноцінний термін «гібридних») прогнозних моделей, що поєднують у собі сильні сторони класичних методів та нівелюючи їх окремі недоліки.

У табл.1 надано порівняльний аналіз методів прогнозування та прогнозних моделей, які можуть використовувати підприємства при короткостроковому прогнозуванні оборотних активів [3].

**Порівняльний аналіз методів прогнозування та прогнозних моделей при
прогнозуванні процесів на підприємстві**

Регресійні моделі та методи		
Різновиди моделей	Характеристика моделей: Встановлює залежність між вихідним процесом та одним або безліччю зовнішніх факторів (регресорів)	
Лінійна регресійна модель	Переваги	Недоліки
	Простота, швидке отримання результату прогнозування, доступність для аналізу проміжних результатів, можливість виявити фактори, що надають найбільше вплив на процес	Обмеженість застосування під час прогнозування (для обчислення майбутнього значення процесу необхідно знати майбутнє значення факторів), неможливість моделювання нелінійних процесів
Множинна регресійна модель		
Моделі та методи експоненційного згладжування		
Різновиди моделей	Характеристика моделі: Однопараметрична модель простого експоненційного згладжування, застосовується для згладжування ряду даних та для короткострокового прогнозування	
Модель Брауна	Переваги	Недоліки
	Простота забезпечує адаптивне прогнозування	У моделі не враховуються тренд та сезонні зміни
Модель Хольта	Характеристика моделі: Двопараметрична модель або модель подвійного експоненційного згладжування, отримана включенням до неї фактора зростання або тренду	
	Переваги	Недоліки
	Забезпечує адаптивне прогнозування	Не враховує сезонність
Модель Вінтерса	Характеристика моделі: Розширена модель Хольта, отримана включенням до неї рівняння, що описує сезонні компоненти	
	Переваги	Недоліки
	Забезпечує адаптивне прогнозування та враховує сезонність	Чутлива до зміни тенденцій у прогнозному діапазоні

Список літератури:

1. Волковська Я.В. Планування оборотних активів як необхідна складова управління оборотними активами підприємства. URL: http://www.rusnauka.com/23_NTP_2013/Economics/7_143446.doc.htm
2. Кузьменко О. К., Ананенко І.В. Особливості використання адаптивних моделей прогнозування у повоєнний період. Ефективна економіка. 2023. №3. – URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1307/1317>
3. Романенков Ю. А. Формирование системы прогностического обеспечения поддержки принятия стратегических решений в организации // Вост.-Европ. журн. передовых технологий. - 2016. - № 2/9. С.4-14.

ОСОБЛИВОСТІ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Важко оцінити або передбачити фінансову стабільність підприємства у військовій ситуації, оскільки насправді війна створює форс-мажорні обставини, що не тільки забезпечує зниження активної діяльності підприємства, це також можливе повне припинення його діяльності і навіть постійна втрата майна або ресурсів. Основні формальні обставини характеризуються непередбачуваним і нездійсненим прогнозом, що ускладнює процес аналізу. За таких умов експерти, аналітики та менеджери ефективніше говорять про виживання, а не про забезпечення фінансової стійкості бізнесу. [1].

Можливість і необхідність планування як виду управлінської діяльності визначається загальними умовами управління. Успішна робота підприємств в умовах ринку неможлива без планування їх бізнесу. Головною особливістю планування мікрорівня є те, що підприємство самостійно визначає планові та нормативні показники. В таких умовах необхідно знати об'єктивні стандарти розвитку підприємства, володіти практичними навичками та відповідними навичками у виявленні та проведенні внутрішніх резервів для успішного виконання виробничо-фінансових програм. Цього можна досягти, проводячи точний економічний аналіз.

За сучасних умов воєнного стану роль фінансового планування має бути докорінно змінена, тепер бізнес має бути зацікавлений у реальній оцінці свого фінансового становища на сьогоднішній та на найближче майбутнє. За допомогою фінансового планування компанія зможе прогнозувати і управляти своєю платоспроможністю, контролювати свою балансову ліквідність, виправдати і відбирати джерела зростання фінансових ресурсів і зміцнювати своє конкурентне становище. Функціонуюча система фінансового планування дозволяє їй своєчасно виконувати свої зобов'язання перед бюджетом, соціальними фондами, банками та іншими кредиторами та захищати від санкцій. З цією метою необхідно заздалегідь

розрахувати доходи і витрати, врахувати наслідки інфляції, можливі зміни ринкових умов, порушення партнерами договірних зобов'язань.

Сама система фінансового планування повинна включати три варіанти планування, а саме стратегічний, тактичний і оперативний рівні, які повинні бути чітко збалансованими і узгодженими. При цьому навіть для держави необхідно відійти від впровадження адміністративних принципів, коли, незважаючи на фінансову або ринкову ситуацію самого підприємства, на механізм фінансового планування підприємства встановлюються певні ставки прибутковості та обмеження. Що стосується розподілу обов'язків і компетенцій, то доцільно розподілити їх між менеджментом так: За прийняття рішень по остаточним бюджетам старший менеджмент підприємства повинен нести відповідальність, а за розробку і реалізацію операційних і функціональних бюджетів – керівників функціональних відділів і відповідальних за центри фінансової відповідальності.

Крім того, не тільки робляться зазначені зауваження щодо формування алгоритму створення фінансового планування на підприємстві необхідно удосконалити, забезпечивши можливості та механізми оцінки реальності фінансових планів, зокрема продаж, частку коштів у розрахунках, недооцінку боргу, перерезервування фінансування. Також необхідно передбачити можливість синхронізації планів на рівні функціональних відділів і центрів фінансової відповідальності, оскільки функціональне розділення відділів, що беруть участь у формуванні фінансових планів, може заперечувати навіть найкращі зусилля і плани. Ще однією пропозицією поліпшення виконання функцій фінансового планування на підприємстві є розробка технологічних карт всіх бюджетів і планів, що дозволяє усунути проблему можливості і дублювання їх навчання. Нарешті, потрібно змінити наше ставлення до складання планів, тому що вони повинні бути не просто листами паперу, а конкретними інструкціями і ґрунтуватися на правдивій, прозорій інформації і, по можливості, підкріплені експертною думкою і схваленням на всіх рівнях управління. Таким чином, вимоги до платоспроможності підприємства зростають. У свою чергу, вимоги до рентабельності і товарообігу знижуються, тому що в умовах воєнного часу вважається, що підприємство може працювати на межі збитків і навіть при незначних втратах, якщо воно не зменшує кількість працівників і залишається платоспроможним.

Список літератури:

1. Костенко, Ю., Короленко, О., Гузь, М.. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство, 2022. №43. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-77>

ПЛАНУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ВІДНОВЛЕННЯ БІЗНЕСУ У ПІСЛЯВОЄННИХ УМОВАХ

Під час глобальної фінансово-економічної кризи, яка негативно вплинула на соціально-економічний розвиток більшості країн, особливо важливо розуміти витрати на вироблену і реалізовану продукцію, роботу і послуги з точки зору ефективного управління їх конкурентоздатністю. У нестабільній економіці останні події спонукають бізнес до максимізації прогнозів і фінансового планування витрат компанії з метою ефективного управління фінансовою діяльністю підприємств і підтримки стабільності виробничої діяльності. Суть планування полягає в розробці найкращих планів, цілей, методів і методів їх досягнення з ефективним використанням всіх видів ресурсів. Мета планування витрат підприємства полягає в правильному визначенні вартості підприємства для кожного виду товару.

Якщо плановий рівень рентабельності виробництва і зниження первинних витрат дадуть шанс знизити ціни на виробництво, це допоможе підвищити конкурентоспроможність компанії на ринку; забезпечити зростання прибутку і рентабельності за рахунок зниження собівартості продукції за фіксованими цінами на виробництво; прискорюють обіг коштів за рахунок зменшення виробничих витрат і побутових витрат.

Рентабельність є ключовим показником використання при побудові фінансової моделі у військовій ситуації. Багато бізнесів розуміють, що припинення бізнесу спричинить втрату ринку, який робив вже багато років. Така ситуація для бізнесу неприйнятна і тому його численна кількість вирішила працювати лише для забезпечення життєдіяльності підприємства. Підприємницька діяльність в умовах воєнного часу передбачає можливість утримання держави і платоспроможності податкам і постачальникам. Досить часто керівники підприємства відмовляються від прибутку на користь військової допомоги, а тому працюють практично на межі беззбитковості. Робота над рентабельністю прийнятна в умовах воєнного часу за умови збереження стану і обсягу реалізації адекватна для покриття обов'язкових зобов'язань [1].

Практика показала, що будь-яка війна призводить до матеріальних втрат і тому частина населення, втрачаючи майно або стикаючись з проблемою матеріальної шкоди, в першу чергу вимагатиме будівельних товарів, меблів, меблів тощо обладнання тощо.

Метою розробки плану витрат на підприємстві є визначення економічно обґрунтованих планових витрат по відношенню до товарів і обсягу господарської діяльності; впровадження загального управління підприємством; проведення господарських операцій по відношенню до продажу продукції; податкових платежів; здійснення капіталовкладень; проведення господарських операцій у сфері фінансових операцій.

План собівартості розробляється на основі графіку виробництва, стандартів розподілу та споживання ресурсів. Виходячи з норм споживання матеріальних ресурсів, визначаються попит на оборотні капітали підприємства та обсяг їх створення. Таким чином, правила споживання матеріальних ресурсів визначають величину фактичного споживання матеріалу на одиницю продукції.

Для планування витрат на нормальну діяльність інформаційними основами є фінансово-економічні показники розвитку підприємства Середня кількість планованих працівників, заробітна плата, прийнята на підприємстві, матеріально-технічна база, доступна для підприємства та його проектам розвитку, запланований та ефективний обсяг і структура обороту, запаси товарів, постачання товарів тощо планують враховувати інформацію про місцезнаходження постачальника, терміни поставки, тарифи та інші розрахункові показники, які зобов'язання використовує для планування, матеріали для аналізу витрат у цілому для фізичних осіб та статті витрат за поточний період. Тісний зв'язок між показниками оцінки відносного рівня витрат компанії і показниками для вимірювання економічної ефективності господарської діяльності безпосередньо пов'язаний з узагальненим показником економічної ефективності господарської діяльності. Шляхом постійного пошуку нових методів і факторів, що знижують витрати виробництва, діяльність підприємств в Україні може вийти на новий ефективний рівень діяльності у післявоєнному відновленні.

Список літератури:

1. Смельянов, О., Курило, О. Показники відносного рівня витрат як інструмент аналізування ефективності діяльності підприємств. Економіка та суспільство., 2022. №44. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-85>

ІНСТРУМЕНТИ ЗЕЛЕНОГО ФІНАНСУВАННЯ

Зелене фінансування - це інвестування коштів у проекти, які забезпечують екологічну стійкість та зменшення впливу на довкілля. Це можуть бути проекти з енергоефективності, відновлювальної енергетики, утилізації відходів та інші.

Сьогодні динамічно зростає кількість приватних осіб, територіальних громад, представників малого та середнього бізнесу, які бажають впроваджувати зелені проекти, зокрема, у галузі енергоефективності та альтернативної енергетики. Однак, найчастіше, маючи гарну ідею, вони не мають відповідних ресурсів для реалізації подібних ініціатив [1].

Одним з основних інструментів зеленого фінансування є зелені облігації. Це облігації, випущені компаніями або урядами, які зобов'язуються інвестувати отримані кошти у проекти зеленої енергетики та екологічного розвитку. Зелені облігації мають сприяти залученню додаткових інвестицій у зелені проекти та підвищенню їх ефективності.

Два найбільші типи облігацій:

- Зелені облігації – ресурси, мобілізовані для розвитку відновлюваної енергетики;
- Облігації сталого розвитку – ресурси, акумульовані для малих та середніх підприємств, екологічної та енергетичної сертифікації.

Іншим інструментом зеленого фінансування є зелений кредит. Це кредит, який надається компаніям або організаціям для фінансування зелених проектів. Зелений кредит може бути наданий на відновлювану енергетику, енергоефективність, утилізацію відходів та інші проекти, які сприяють зменшенню впливу на довкілля [2].

Випуск "зелених" облігацій може стати перспективним інструментом залучення коштів для повоєнного відновлення міст.

"Випуск "зелених" облігацій відіграватиме значну роль, оскільки створює мультиплекційний ефект (показує механізм самопідтримуючих циклічних коливань економічної системи), покращує інвестиційну привабливість, діловий клімат, а також конкурентоспроможність наших міст" [3].

Асоціація міст України планує залучати «зелене» фінансування під час відбудови українських міст та просувати його серед муніципалітетів як один з елементів децентралізаційної реформи.

Зокрема, зараз Європейський інвестиційний банк розвиває проєкти «зеленого» фінансування в Україні. Це проєкт з енергоефективності в лікарнях у Луцьку, проєкт з управління твердими побутовими відходами у Львові, робота з реабілітації водопостачання у Миколаєві, яка призупинена та переформатована через обстріли, але планується її відновлення.

Емісію "зелених" облігацій може здійснювати особа, що реалізує або фінансує проєкт екологічного спрямування. Кошти від розміщення таких паперів можуть спрямовуватися на фінансування та/або рефінансування витрат проєкту екологічного спрямування, таких, як проєкти у сфері альтернативної енергетики, енергоефективності, мінімізації утворення, утилізації та переробки відходів, впровадження екологічно чистого транспорту, органічного землеробства, збереження флори і фауни тощо.

До повномасштабного вторгнення очікувалося, що до 2030 року Україна зможе залучити через випуск "зелених" облігацій 36 млрд дол. За даними Міжнародної фінансової корпорації (IFC), потенціал українського ринку послуг з енергоефективності та "чистої" енергетики до 2030 року становив 73 млрд дол.[3].

"Тема «зелених» фінансів входить у рамку децентралізаційної реформи, яка дуже успішно оцінюється в Європі.

Зелене фінансування є важливим інструментом для забезпечення сталого розвитку країни та зменшення негативного впливу на довкілля. Воно сприяє залученню додаткових інвестицій у зелені проєкти та підвищенню їх ефективності. Уряди та компанії мають активно працювати над розвитком зеленого фінансування та створенням сприятливих умов для його розвитку [3].

Список літератури:

1. Широкова С. В., Широкова А. А. Зелене фінансування як інструмент екологічної політики.- Економіка і управління. 2019.
2. European Investment Bank. (2021). Green bonds. Retrieved from. URL: <https://www.eib.org/en/products/all/green-bonds.htm>.
3. "Зелені" фінанси та їх застосування в Україні". URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/3621769-zeleni-finansi-dla-vidbudovi-ta-stalogo-rozvitku-mist-ukraini.html>

*Дмитрієва Д.М., ст. гр.072-19-1
науковий керівник: к.е.н., доц. каф. ЕАФ Букреєва Д.С.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В АНАЛІЗІ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ

Світ технологій не стоїть на місці, що обумовлює постійні зміни відповідно останнім тенденціям, що стосується і фінансової сфери. Штучний інтелект (ШІ) є одним з найбільш перспективних напрямків розвитку FinTech індустрії протягом найближчих років. Наразі ШІ уже використовують у системах контекстуальної реклами автоматичного розпізнавання та протидії кібервотторгненням, пошукових системах, системах безпеки та автоматизованих симуляторах присутності людини [1].

Одним з основних та затребуваних на ринку напрямків використання ШІ є аналіз кредитних ризиків, кредитний скоринг. Аналіз кредитного ризику – це процес оцінки ризику невикплати зобов'язань. Зазвичай цей процес включає в себе аналіз кредитної історії клієнта, його фінансової стабільності, доходів та витрат, а також ряду інших чинників. Традиційні методи аналізу кредитного ризику ґрунтуються на статистичних методах та експертній оцінці та є часозатратними, через великі масиви інформації.

Застосування ШІ в аналізі кредитного ризику дає нові можливості та покращує точність оцінки. ШІ може аналізувати великі масиви даних, зокрема, інформацію з соціальних мереж та забезпечити більш точний та швидкий аналіз. Наприклад, ШІ може виявляти закономірності в поведінці клієнтів, які вказують на можливість невикплати кредиту, аналізувати моделі поведінки клієнта згідно його транзакцій та вподобань[2]. Крім того, використання новітніх технологій зменшує ризик людських помилок та забезпечує більш об'єктивне прийняття рішень, тестування новітніх сервісів та виявлення слабких місць, які потребують уваги або доопрацювання, виділення дублюючих дії та оптимізацію процесів в цілому.

В той же час, використання ШІ в аналізі кредитного ризику пов'язане з певними викликами, які необхідно вирішувати: прозорість та інтерпретованість алгоритмів, що використовуються в аналізі кредитного ризику; забезпечення

захисту персональних даних клієнтів та уникнення прихованої дискримінації на різних етапах аналізу. Одним з підходів до забезпечення прозорості та інтерпретованості алгоритмів є використання "чорних скриньок", які дають можливість розуміти, які фактори були враховані при прийнятті рішення. У багатьох країнах не існує чітких правил та стандартів для використання технології ШІ в фінансовому секторі. Тому, на нашу думку, в першу чергу необхідно розробити відповідні правила, які забезпечать ефективне використання ШІ та захистять права клієнтів.

Так, наприклад, нейромережа ChatGPT була офіційно заборонена для будь-яких завдань пов'язаних з роботою в таких компаніях, як: Bank of America, Citigroup, Deutsche Bank, Goldman Sachs Group, Wells Fargo та JPMorgan Chase [3]. Таке сталося через те, що подібні системи часто генерують інформацію, яка не є актуальною або містить помилки, що може стати критичним для фінансового ринку. Тому важливо вирішити і питання щодо навчання моделей на відповідних даних. Наприклад, модель, навчена на даних з певної географічної області, може не працювати ефективно в інших регіонах через різні культурні та соціальні особливості. Тому необхідно забезпечити максимальну репрезентативність даних та враховувати різноманітність у клієнтів.

Таким чином, використання ШІ є перспективним, але все ще багатим на виклики напрямком розвитку системи аналізу кредитних ризиків. Для максимальної користі та ефективності потрібно врахувати та вирішити ряд проблем та понести витрати на початку використання та тестів. Потрібна більш прозора та інтерпретована система рішень, а також захист персональних даних та забезпечення невід'ємної ролі людини у процесі прийняття рішень: важливо забезпечити відповідну кваліфікацію працівників, які працюють зі ШІ, та забезпечити їм необхідні ресурси для ефективної роботи, бо ШІ не має ні власної думки, ні здатності щось дійсно розуміти та розрізняти правду й брехню. В такій комбінації, на нашу думку, можна отримати більш швидку, точну, незалежну оцінку з потенційно меншими затратами на оплату праці, бо система може замінити декілька співробітників.

Список літератури:

1. Храпкін О.М. Використання систем штучного інтелекту для прийняття управлінських рішень, 2021 Режим доступу: <https://bit.ly/41SdoJK>
2. Єфремова К. В. До питань застосування штучного інтелекту у сфері фінансових послуг. Режим доступу: <https://bit.ly/41BbTjJ>
3. Gabriela Mello, William Shaw, Hannah Levitt. Wall Street Banks Are Cracking Down on AI-Powered ChatGPT, 2023. Режим доступу: <https://bloom.bg/445dsI0>

*Ігнат'єва І.М., ст.гр. 072-19-1
науковий керівник: к.е.н., доц. каф. ЕАФ Цуркан І.М..
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ ІЗ ТЕХНОЛОГІЧНИМИ ІННОВАЦІЯМИ

Будь-яка країна може залежати від страхової системи, оскільки вона є важливою складовою суспільно-економічного розвитку. На жаль, війна в Україні завдає великої шкоди економіці країни, спричиняючи значні руйнування та збитки. Виключенням не став ринок страхування, який зіткнувся із серйозними викликами, що впливають на стан справ страхових компаній. Попри таке складне становище, страхові компанії продовжують працювати.

Для того, щоб фізичні та юридичні особи могли довіряти страховим компаніям і передавати їм відповідальність за своє майно та життя, страхові компанії повинні мати високу фінансову стійкість. Фінансова стійкість страхової компанії залежить від специфічних факторів.

Лише два науковці, а саме Журавльова О. Є. [21, с. 44] та Шірінян Л.В. [22, с. 73] роблять акцент на такий фактор як склад і структура витрат, стратегія компанії стосовно витрат. Цей фактор отримує все більшу значущість в умовах конкурентної боротьби на страховому ринку під впливом глобалізаційних процесів в страховій галузі.

Так, зменшення витрат на ведення справи та оптимізація витрат, пов'язаних зі страховими зобов'язаннями, є важливими для забезпечення фінансової стійкості страхової компанії.

Одним зі способів зменшення витрат може бути застосування ефективних технологій та програмного забезпечення для автоматизації бізнес-процесів та підвищення ефективності роботи. Впровадження технологічних інновацій, таких як використання інтернету, мобільних додатків, штучного інтелекту, блокчейн технологій та ін., може допомогти страховикам залучити нових клієнтів та знизити витрати на обслуговування. Наприклад, використання мобільних додатків може допомогти страхувальникам спростити процес оформлення полісів та заявок на виплати, зменшити витрати на друк та розсилку документів, зробити процес зворотного зв'язку з клієнтами більш ефективним тощо.

Крім технологічних інновацій, страхові компанії можуть знизити витрати шляхом впровадження управлінських інновацій, таких як раціоналізація процесів, оптимізація структури організації, покращення управління персоналом тощо. Наприклад, використання систем управління відносинами з клієнтами (CRM) може допомогти страховикам збільшити ефективність роботи з клієнтами та зменшити витрати на маркетингові дослідження та рекламу.

Таким чином, впровадження інновацій у страхову діяльність може допомогти знизити витрати на ведення справи та збільшити ефективність бізнесу, що в свою чергу дозволить залучити більше клієнтів та забезпечити фінансову надійність компанії.

Інновації можуть допомогти страховикам зменшити асиметрію інформації між ними та страхувальниками, що дозволяє краще розуміти потреби та вимоги клієнтів. Впровадження технологічних інновацій, таких як інтернет-платформи, мобільні додатки, використання штучного інтелекту та машинного навчання, можуть допомогти страховикам ефективніше взаємодіяти зі своїми клієнтами та зменшити витрати на обслуговування клієнтів.

Інновації є відповіддю на недосконалість теперішніх взаємозв'язків на страховому ринку, що не дозволяє учасникам ринку (страховикам, перестраховикам) знизити свої ризики і максимізувати свою продуктивність.

Україна має можливість врахувати існуючий світовий досвід щодо використання цифрових технологій в страхуванні для підвищення фінансової стійкості окремої страхової компанії. Так, автоматизація та розвиток інформаційної системи є важливими для підвищення ефективності управління страховою компанією. Це дозволяє знизити витрати на управління та оптимізувати процеси, забезпечуючи швидше та точніше прийняття рішень. Також, розвиток онлайн-страхування сприяє збільшенню клієнтської бази та покращенню обслуговування клієнтів за допомогою електронних сервісів та онлайн-консультацій. Розробка потужної інформаційної системи забезпечить підвищення конкурентоспроможності страхової компанії та зробить її більш привабливою для потенційних клієнтів.

Розвиток інформаційних технологій в галузі страхування дійсно може принести значні переваги, але також створює додаткові ризики. Одним із основних ризиків є збільшення загрози кібератак, яка може призвести до витоку конфіденційної інформації про клієнтів страхової компанії. Тому, якщо страхові компанії використовують технології, вони повинні забезпечити належний рівень кібербезпеки та протидії кіберзлочинності.

Таким чином, розвиток інноваційних фінансових технологій протягом найближчих років буде ключовим драйвером розвитку світового страхового ринку та національних страхових систем, а відтак й соціально-економічних відносин в цілому.

Список літератури:

1. Журавльова О. Є. Особливості впливу факторів на фінансову стійкість страхових компаній. *Ринок цінних паперів України*. 2013. № 1–2. с. 39 – 45.
2. Шірінян Л.В. Фінансова стійкість та шляхи її забезпечення: дисертація... канд.екон.наук : 08.00.08 - гроші, фінанси і кредит. Харків, 2007. 187 с.

Коваленко Т.Е., ст.гр. 072м-22-1
науковий керівник: к.е.н., доцент ЕАФ Букрєєва Д.С.
НТУ«Дніпровська політехніка»
кафедра економічного аналізу і фінансів

ВИКОРИСТАННЯ GREEN FINTECH В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

На сьогоднішньому етапі розвитку світової економіки, все більшого значення набувають FINTECH стартапи. В Україні розвиток фінтех інновацій є на досить високому рівні, однак, в умовах євроінтеграції та потреби у зміні багатьох сфер діяльності нашої країни, постає питання актуальності Green FinTech або «зелених» фінансів у фінтех інноваціях.

На зараз виділяють три основні напрямки сучасного світового Green FinTech: використання FinTech у іміджевих та благодійних еко-проектах; FinTech рішення у «зеленому» інвестуванні; інфраструктурні проекти та управління Green FinTech [1]. Перший передбачає відсутність для інвестора прямої грошової винагороди та спрямований на досягнення позитивних екологічних ефектів. Наприклад, американська фінтех компанія «Stripe», яка є надавачем послуг у сфері електронних платежів, пропонує корпоративним клієнтам здійснювати автоматичні відрахування певної частки доходу на фінансування передових технологій, що розроблені для зменшення вуглецевих відрахувань. Компанії, які здійснюють відрахування, отримують спеціальний зелений значок, який може використовуватися для формування позитивного іміджу компанії. Для України такий досвід може бути використано у схожому руслі, з додатковим залученням до проекту фізичних осіб. Враховуючи велику кількість забруднених замінованих територій, що потребують розмінування; зруйнованих будівель, що не підлягають ремонту та, як результат, потребують демонтажу; знищених полів та лісів, що мають бути висадженні заново, Національним Банком України може бути створено рахунок, який би використовувався банками України, фінтех компаніями, для перерахування коштів, за бажанням клієнта, з метою покращення екологічного стану держави в умовах війни. На початку такої ініціативи невід'ємним кроком буде потреба у додатковому заохоченні бізнесу. Розпочати таку програму відновлення екології України слід з компаній, що вже ведуть активну діяльність у сфері «зелених» фінансів. Серед таких можуть бути компанії, що вже сьогодні є передовими підприємствами зеленої економіки (таблиця 1).

Передові підприємства зеленої економіки України

Підприємства України	Досягнення в зеленому бізнесі
ВАТ «МХП»	Розвиток найбільш чистих технологій виробництва
ПАТ «Арселор Міттал Кривий Ріг»	Розвиток найбільш чистих технологій виробництва
ТОВ "АЛЪЯНС"	Відповідність стандарту «Зелений офіс»
ДП "МТП"ЮЖНИЙ"	Розвиток найбільш чистих технологій виробництва
ТОВ "КЗТВ"	Зменшення споживання природного газу
ТОВ "БЗГВ"	Обладнання для механічної утилізації зношених шин
ДП "МТП "ЧОРНОМОРСЬК"	Екологічна ініціатива

Іншим варіантом поєднання фінтех технологій та зелених фінансів є створення спеціалізованих інвестиційних платформ для розміщення проєктів з енергоефективності, відновної енергії тощо, що передбачає активну участь інвестора у виборі об'єкта зеленого інвестування [2]. Прикладом такого успішного введення бізнесу є компанія «Trine», що спеціалізується на інвестиціях в сонячну електроенергію. Зелене інвестування за допомогою цієї платформи передбачає вибір об'єкта інвестування, серед наведених варіантів, враховуючи локацію, розміри, ризики, а також інші важливі для інвестора параметри та подальше визначення обсягу інвестиції, при мінімально можливій сумі – 25 євро. Для нашої держави такий варіант фінансування є доцільним, оскільки Україна потребує альтернативних джерел енергії, через збройну агресію Росії, а також, в умовах зруйнованих електростанцій, доцільно будувати та розширювати саме екологічні напрямки отримання електроенергії, враховуючи євроінтегрований курс України. На території нашої держави на поточний момент є велика кількість сонячних станцій, що можуть бути розширені завдяки інвестиціям приватного та корпоративного секторів.

Отже, FinTech демонструє значний потенціал щодо можливостей його застосування у «зелених» фінансах, тож потреба у формування «зеленої» інфраструктури засвідчує перспективність цього напрямку і можливість використання Green FinTech для побудови екологічної моделі економіки України на основі сталого розвитку.

Список літератури:

1. Пахнеко О.М. Використання Green Fintech у розвитку соціально-відповідального бізнесу / О.М.Пахненко, П.Ю. Коломієць // Економіка та суспільство. – 2021. - №32. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-94>
2. Nassiry D. The Role of Fintech in Unlocking Green Finance: Policy Insights for Developing Countries. ADBI Working Paper Series. 2019. No. 883. URL: <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/464821/adbi-wp883.pdf>

*Ніколаєнко А.О., ст. гр. 072м-22-1
Науковий керівник: к.е.н., проф. каф. ЕАіФ Соляник Л.Г.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу та фінансів*

ІННОВАЦІЙНІ FINTESCH-ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ РИЗИКУ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

У сучасному світі FinTech-технології стають все більш популярними, оскільки вони забезпечують швидкий та зручний доступ до фінансових послуг, а також дозволяють ефективно управляти ризиками та попереджувати ймовірність банкрутства підприємств, особливо в періоди фінансово-економічної кризи під час війни. Використання штучного інтелекту є потужним інструментом для прогнозування ризиків банкрутства та розробки стратегій їх уникнення. Сучасні FinTech-інструменти, що базуються на штучному інтелекті, здатні обробляти великі обсяги фінансових даних, що дозволяє бізнесу ухвалювати більш обґрунтовані рішення та уникати банкрутства.

Швидкий розвиток технологій та постійні зміни в економічному середовищі вимагають від фінансових установ та підприємств постійної аналітики та контролю ризиків. Саме тут на допомогу приходять сучасні FinTech -технології, такі як S&P Capital IQ, Fitch Solutions та Moody's Analytics. Ці системи дають можливість отримати широкий спектр фінансової інформації, передбачити ризики та оцінити фінансову стійкість підприємства. Використання цих інструментів зменшує ризик інвестування та допомагає ухвалювати обґрунтовані рішення щодо фінансового управління підприємством. Наприклад, Moody's Analytics є інструментом, що дозволяє прогнозувати ризики банкрутства та оцінювати фінансову стійкість підприємства на основі великої кількості фінансових показників. Система забезпечує доступ до широкого спектру аналітичних інструментів та показників, що дозволяє отримати комплексний та об'єктивний аналіз.

Програмне забезпечення Moody's RiskCalc [1] дозволяє оцінювати ризик банкрутства підприємства на основі фінансових показників та інших факторів, таких як галузь, розмір, країна та інші.

Один з прикладів застосування штучного інтелекту в прогнозуванні ризиків банкрутства - це FinTech-платформа Predata, яка забезпечує збір та аналіз великої кількості даних з різних джерел, включаючи ринкові тренди, соціальні медіа, новини та інші джерела, щоб визначити фактори, які можуть впливати на фінансову

стабільність підприємства та виявити зв'язки між різними факторами ризику та їх впливом на бізнес. У результаті користувачі отримують звіти з прогнозом ризиків та рекомендації щодо стратегій, які допоможуть їм уникнути банкрутства. Одним з прикладів успішного використання Predata є компанія American Express, яка використовує цю платформу для прогнозування ризиків своїх клієнтів та виявлення факторів, які можуть впливати на їх фінансову стабільність [2].

Однією з найпопулярніших програмних платформ для фінансового моніторингу для малих і середніх підприємств є QuickBooks. Вона надає користувачам зручний інтерфейс та можливості для автоматизації багатьох фінансових процесів, включаючи облік витрат, операції з банківськими рахунками, оплату рахунків та інше [3]. QuickBooks також надає можливості для створення звітів та аналізу фінансової інформації, що дозволяє бізнесу приймати більш обґрунтовані рішення. Окрім основних функцій, платформа має різноманітні додатки, які можуть допомогти в різних аспектах фінансового управління, такі як планування бюджету, управління витратами та інше. Для забезпечення безпеки та конфіденційності даних, QuickBooks має різні заходи захисту, такі як шифрування даних та автоматичний резерв копіювання. Існують й інші FinTech-технології, які допоможуть підприємству контролювати свій фінансовий стан, а саме: інструменти кредитного моніторингу – Credit Karma, Experian та Equifax; інструменти управління капіталом – TreasuryXpress, Kyriba, ION Treasury; системи кредитного скорингу для підприємств – Dun&Bradstreet Credit Scoring, Experian Business Credit Scoring, CreditRiskMonitor.

Отже, у світі швидко розвиваються FinTech-технології, які допомагають підприємствам попереджувати ймовірність банкрутства та уникати ризиків. Використання сучасних FinTech-технологій дозволяє підприємствам та фінансовим установам бути на крок попереду в конкурентному середовищі та забезпечити стабільність та успішність свого бізнесу в умовах швидкого технологічного розвитку та економічної нестабільності.

Список літератури:

1. Moody's Analytics. RiskCalc™. URL: <https://www.moodyanalytics.com/product-list/riskcalc>.
2. Charu Manglani. American Express: Using data analytics to redefine traditional banking. URL: <https://d3.harvard.edu/platform-digit/submission/american-express-using-data-analytics-to-redefine-traditional-banking/>.
3. Офіційний сайт платформи QuickBooks. URL: <https://quickbooks.intuit.com/global/reports/>.

*Позднякова А.О., ст. гр.072м-22-1
науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАіФ Крилова О.В.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ФІНАНСОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ: ЗАГРОЗИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Банківська галузь наразі зазнає значних змін внаслідок розвитку фінансових технологій. Фінансовою структурою майбутнього буде "банкінг на дивані", "банкінг в дорозі" та "банкінг в переговорах", коли фінансові потреби можна буде задовольнити в будь-який час за допомогою смартфонів та планшетів.

У банківському секторі фінансові технології включають в себе ряд напрямків, що швидко розвиваються, таких як цифрові платежі, пірингові платежі (Peer-to-peer payments), пірингове кредитування (Peer-to-peer lending), краудфандинг і краудінвестинг (Equity crowdfunding), ризик-менеджмент; аналіз Big Data і прогнозне моделювання (Predictive modeling), а також технології безпеки (Security tech) [1].

У сучасних умовах банківські установи мають кілька шляхів розвитку. Найпростіший шлях - створити банк з нуля. Сьогодні вони можуть отримати дуже серйозну перевагу над конкурентами, не витрачаючи грошей на офіси, просто створивши програмне забезпечення для онлайн-платежів та інших послуг і супутніх сервісів, що є завданням нової епохи. На Заході ці гравці фінансового ринку вже відомі як необанки. До них належать Square у США, Atom і Monzo у Великобританії, Revolut, mBank, uBank і Rakuten Bank на континенті. Спільним для цих банків є їхній підхід до спілкування з клієнтами. Вони взаємодіють зі своїми клієнтами повністю онлайн, через мобільні додатки. Водночас необанки можуть мати банківську ліцензію або працювати в симбіозі з традиційними банками чи на їхній базі. Популярність необанків пояснюється їхньою зручністю та швидким реагуванням на запити клієнтів: у 2022 році необанки продовжать витісняти традиційні банки. Сьогодні фізичні особи відвідують банки набагато рідше, ніж два роки тому. Цифрові банки агресивно збільшуватимуть свою частку на ринку фінансових послуг. Створення класичним банком цифрового банку з нуля - це другий шлях розвитку в сучасну епоху фінансових технологій. І третій шлях - це інтеграція в існуючі банківські операції шляхом співпраці або купівлі фінтех-серверів.

Однак необхідно провести межу між компетенцією фінтех-сервісів і компетенцією банків. Банки мають велику клієнтську базу та налагоджену інфраструктуру для продажу своїх послуг. Перевагою фінтех-сервісів є більша ефективність. Фінтех-компанії стануть реальною загрозою для банків лише тоді, коли вони знайдуть ринки та роздрібні мережі для продажу своїх послуг і можливостей.

Оптимістично налаштовані експерти пропонують наступний підхід. Впроваджувати фінансові технології, а потенційних конкурентів робити союзниками, партнерами або частиною власного бізнесу. Загалом, банкам потрібно обрати стратегії для роботи в нових умовах. Ці стратегії варіюються від концентрації на базових банківських операціях до перетворення на фінтех-банк, який активно розвиває нові цифрові послуги, що розширюють базові банківські операції. Необхідність змін може призвести до більшої консолідації менших банків для оптимізації витрат на ці інновації.

Водночас, все нове і несвоєчасне завжди є ризиком для безпеки. Банки повинні працювати разом над усуненням ризиків, обмінюватися інформацією та вирішувати проблеми. Якщо дотримуватися правил впровадження нових рішень, ризики ніколи не перевищать тих, що можуть виникнути при використанні будь-якої нової технології. Загалом, банки повинні бути гнучкими та швидкими у впровадженні таких послуг на експериментальній основі та тестувати їх на групах лояльних клієнтів. Такий підхід зменшує ризик невдачі при виборі послуг для впровадження. Водночас, банки можуть не скористатися новими та привабливими послугами.

Враховуючи той факт, що Україна дуже молода і відкрита до технологічного та фінансового розвитку, вона стикається з низкою перешкод. Перш за все, військові дії безпосередньо впливають на економічну ситуацію та демографію. Однак це не зменшує кількість розробок, які були створені та набули широкого використання серед населення. Важливим і чи не основним фактором успішного використання фінансових технологій в Україні є відкритість та готовність українців до діджиталізації. Саме тому банки готові співпрацювати з фінтех-компаніями замість того, щоб залишатися на місці. Саме така співпраця активно трансформує банківську систему та створює нові концепції, такі як "необанки". Monobank, перший мобільний банк в Україні, мав великий успіх. Розроблений в Україні фінтех дозволив подавати заявки на кредити онлайн, здійснювати онлайн-транзакції та сплачувати комунальні платежі з дому за допомогою мобільних додатків. Завдяки стабільному розвитку фінансових технологій в Україні громадяни знайомі з платіжними картками та безконтактними платежами. Тому можна з упевненістю сказати, що технологічний розвиток тільки набирає обертів.

Таким чином, фінансові технології є дуже помітною частиною банківського середовища. Багато банків хочуть використовувати технології для залучення клієнтів і підвищення внутрішньої ефективності. Водночас офлайн-банківські установи вже усвідомлюють, що у них з'явилися серйозні конкуренти. Такі банки купують частки у фінтех-компаніях і створюють власні онлайн-організації. Як наслідок, клієнтоорієнтовані фінтех-компанії стають лідерами банківських інновацій. Тому українська банківська система повинна і надалі розвиватися в позитивній синергії з фінтех-компаніями [2].

Список літератури:

1. Шкляр А. Класичний банкінг: напрями трансформації в умовах технологічної революції. Український соціум. 2018. № 1(64). С. 49–58.
2. Офіційний сайт Національного банку України URL: <https://bank.gov.ua>.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ FINTESCH В УКРАЇНІ НА ПРИКЛАДІ ІНОЗЕМНОГО ДОСВІДУ

Fintech-компанії – це компанії, які використовують нові технології для надання фінансових послуг і вирішення фінансових проблем. Світовий фінансовий ринок зазнав чималих змін за останнє десятиліття, і наразі переживає етап стрімкої цифровізації фінансових процесів. Значного розвитку за останні роки набув і ринок fintech, що на даний час бурхливо розвивається у всьому світі. [1].

Fintech-компанії швидко набувають популярності, впроваджуючи інноваційні рішення, що дозволяють користувачам заощаджувати час та гроші через використання цифрових технологій для здійснення традиційних фінансових операцій, таких як грошові перекази, позики, інвестування, страхування, платежі та багато інших. Також fintech трансформує традиційну структуру фінансової системи та сприяє розвитку конкуренції між фінансовими установами.

Порівняно зі світовою парадигмою, українська fintech-індустрія зараз перебуває у фазі прогресивного розвитку. Останні роки fintech-індустрії в Україні стали дуже плідними, адже з'явилась значна кількість нових проектів і компаній, що допомагають спростити і оптимізувати фінансові процеси та підвищити рівень обслуговування клієнтів. Fintech-стартапи виявляють проблемні точки бізнесу, та запускають власні продукти для їх вирішення. Український fintech-ринок постійно приймає нових гравців, іноземні інвестори активно інвестують в українські fintech-проекти, відповідно наразі українські компанії працюють не тільки на вітчизняний, а й на Європейський ринок [2].

Covid-19 та військовий стан в Україні стимулюють попит на фінансові програми та мобільні банківські послуги в Європі. DeVere Group, незалежна фінансова консалтингова компанія, повідомляє, що обсяг використання fintech-послуг в Європі за останні 3 роки зріс на 72% через вплив пандемії [3].

Український ринок fintech відносно молодий, проте він стрімко розвивається та демонструє зростання обсягів операцій та інвестицій. Говорячи про перспективи його розвитку на прикладі іноземного досвіду, можемо відзначити тенденції, що

спостерігаються зараз у світі: 1) розвиток цифрових платформ і електронних платежів (згідно зі звітом "The Pulse of Fintech 2022" від KPMG, відчутне зростання кількості інвестицій в глобальні цифрові платформи та електронні платежі. Отже, ці сегменти fintech-індустрії є перспективними для інвестування та розвитку. Україна також не є винятком, і деякі компанії вже працюють у сфері електронних платежів, наприклад сервіси Portmone, LiqPay та інші, що пропонують здійснювати різні типи платежів [4]); 2) розширення доступу до фінансових послуг (за даними Global Findex Database 2021, більше 60% дорослого населення України не користались доступом до банківських рахунків через фізичні відділення банків. Тож fintech-компанії підвищують рівень доступності фінансових послуг для таких споживачів, пропонуючи нові технології для вирішення фінансових питань. Наприклад, мобільні застосунки для грошових переказів та платежів Monobank, Privat24 [5]); 3) розвиток інноваційних технологій (штучний інтелект, блокчейн, кібербезпека та інші, дедалі більше використовуються в світі. Україна також розвиває свій власний потенціал у цих сферах. Як приклад - стартап Attic Lab, який розробляє блокчейн-рішення для фінансових технологій та інших галузей); 4) зростання конкуренції (за даними KPMG, відбувається зростання конкуренції на ринку fintech. Нові гравці на ринку, такі як BigTech-компанії, наприклад, Google та Facebook конкурують з традиційними банками та fintech-компаніями. Тому українські компанії мають бути готові до конкуренції та шукати нові шляхи для розвитку та підвищення рівня ефективності своїх продуктів і послуг [4]).

Отже, незважаючи на виклики військового стану та пандемії COVID-19, українські fintech-компанії не лише вистояли, а й продовжують стрімко розвиватись. Проте для нарощування конкурентної переваги на фінансовому ринку вони мають сприяти підвищенню рівня зручності використання фінансових послуг через впровадження інноваційних технологій та рішень.

Список літератури:

1. Гаврилко Т. О., Антонова Р. Fintech: зарубіжний досвід та особливості розвитку в Україні, 2020 р. URL: DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2020-29-3>
2. FinTech in Ukraine: 10 Reasons to be Proud, 2020 р. URL: <https://www.globallawexperts.com/NewsArticle.aspx?PID=2044>
3. Ukrainian fintech sector overview, 2020 р. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/news/27-10-22/>
4. KPMG H2 2022 - Pulse of Fintech, 2022 р. URL: <https://kpmg.com/xx/en/home/industries/financial-services/pulse-of-fintech.html>
5. The Global Findex Database 2021: Financial Inclusion, Digital Payments, and Resilience in the Age of COVID-19, 2021 р. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/globalindex>

ПРОГНОЗУВАННЯ ПРИБУТКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ: ТЕХНОЛОГІЇ ЕРП

Для врахування факторів, що впливають на обчислення прогнозованого прибутку, залежно від масштабів та специфіки діяльності компанії можна використовувати спеціальні інструменти-помічники програмного забезпечення 1С, наприклад, 1С:ERP Управління підприємством або 1С:Управління холдингом. Вони мають гарну функціональність щодо ведення фінансового обліку.[2]

За допомогою цих інструментів користувач може спрогнозувати коливання прибутку, використовуючи сучасні методи та формули розрахунку на базі наявних відомостей щодо діяльності компанії.

Для прогнозування прибутку використовується кілька методів, які можуть бути складними. Наприклад, у великих холдингах і корпораціях застосовується економіко-математичний спосіб, навіщо необхідні потужні інформаційні бази та спеціальне програмне забезпечення, т.к. за такої методики проводиться стратегічне планування. [1]

Якщо вибирати із програм 1С, то прогнозування прибутку можна проводити з урахуванням минулого періоду. Для цього в програмі 1С:ERP потрібно вказати правила отримання інформації за статтями, а в 1С:Управління холдингом правила розрахунку.

Цю інформацію в зазначених конфігураціях 1С можна застосовувати для прогнозування прибутку такими методами:

- метод прямого рахунку. Прогнозний прибуток визначається на підставі прибутків, що входять до прогнозного звіту Бюджету доходів і витрат (БДР). Склад цього звіту залежить від цього, які особливості методики його складання застосовують у компанії;
- метод бюджетування (нормативний). При його застосуванні розробляються норми витрати товарно-матеріальних цінностей за видами продукції за кожною статтею витрат, які потім поділяються на центри фінансової відповідальності. Коли нормативи зафіксовано, проводиться розрахунок прогнозованого прибутку з організації;
- факторний метод. При його використанні спочатку встановлюються базові показники прибутку поточних та попередніх періодів чи певного періоду. Після цього розраховуються показники за період, що цікавить. І наприкінці встановлюються фактори, що впливають на прибуток, — на їх підставі розраховуються індекси. [3]

Плановий прибуток показує успішність ведення бізнесу, оскільки фокусується на фінансовому результаті, який компанія отримає для підтримки подальшої діяльності та конкурентних переваг. Якщо результати планування вийшли позитивними, відповідно, план сформований грамотно, і він орієнтується на зростання та розвиток. Інакше, якщо результат негативний - компанія відпрацює на збиток, тобто. доходів у неї буде менше, ніж видатків (що вкрай небажано). [3]

Прогнозування прибутку можна розділити на етапи, які можуть змінюватися під впливом індивідуальних методик і положень, що застосовуються в конкретних компаніях. Але все ж таки існують спільні для всіх, основні етапи:

Перший етап: визначення завдань та цілей планування. Основна мета цього етапу у тому, щоб визначити обсяги прогнозних значень.

На другому етапі залежно від поставлених завдань та цілей вивчаються економічні передумови у плануванні прибутку.

Третім етапом вибираються методи планування, деякі з яких були описані у попередньому розділі.

На четвертому етапі відбувається планування видів прибутку, які застосовують у компаніях залежно від положень, методів та методик. Зі статтями, в яких описані види прибутку, ви також можете ознайомитись на нашому сайті.

Вибір з альтернативних варіантів розрахунку відбувається на п'ятому етапі, для якого характерна також коригування вибраних методів та розрахунків.

На шостому етапі відбувається планування прибутку відповідно до методів, що застосовуються в компанії.

Як буде використано чистий прибуток, стає зрозуміло на сьомому етапі. Виходячи і відомостей, отриманих на цьому етапі, будуть будуватися плани модернізації та розвитку бізнесу, а також компанії загалом.

І на завершальному – восьмому етапі відбувається детальне опрацювання заходів щодо досягнення запланованих показників прибутку.[4]

Впровадження ERP-систем зміцнює позиції компанії на ринку і є значною конкурентною перевагою. Автоматизація бізнесу за допомогою новітнього удосконаленого функціоналу бізнес-рішення, ERP відповідає за одночасне управління кількома підрозділами компанії. Існує управління запасами та ланцюжками поставок, зв'язками з клієнтами, фінансовими активами та, нарешті, управління людським капіталом.

Список літератури:

1. Павловська О.В. Удосконалення методів аналізу фінансового стану підприємств / О.В. Павловська // Фінанси України. – 2017. - №11. – с. 54-60.
2. Odd Joran Sagegg, Erlend Alfnes. ERP Systems for Manufacturing Supply Chains: Applications, Configuration, and Performance / 1st Edition. Auerbach Publications, 2020. 241 p.
3. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств / М.Я Коробов.. – К.: Либідь, 2017. – 285с.
4. Сопко В. В., Зима Ю. П., Головіна Д. В. Інформаційні технології управлінського обліку : навч. посіб. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 272 с.

ВПЛИВ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ ТА ТЕХНОЛОГІЙ НА ПІСЛЯВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Постійні інновації та нові технології у фінансовому секторі, з одного боку, підривають ринок та створюють загрози, а з іншого боку також відкривають багато фінансових можливостей, щоб процвітати. Темпи змін у сфері фінансових послуг лише збільшуються, як і потреба галузей та суб'єктів господарювання відреагувати на них. Сили, що формують ці зміни, змушують переглянути роль діджиталізації для постачальників та споживачів фінансових продуктів і послуг. Банкірам, менеджерам із фінансового забезпечення потрібно навчати своїх клієнтів протягом дня приймати відповідні фінансові рішення на основі комбінації штучного інтелекту, трансакційних і контекстних даних. Вплив ринку фінансових технологій на фінансовий сектор України зростає, а довгостроковий потенціал стає ще більшим.

Важливим аспектом інноваційної політики є розроблення техніко-технологічних та організаційно-економічних механізмів цифрової трансформації наявної системи виробництва доданої вартості національної економіки для підвищення її конкурентоспроможності й у підсумку – поліпшення якості життя населення країни.

Більшість тенденцій фінансових технологій сьогодення засновані на блокчейні, штучному інтелекті, машинному навчанні та мобільних технологіях. І вони спрямовані на полегшення досвіду клієнтів, щоб отримати більш лояльних, задоволених продуктом або послугою кінцевих користувачів.

Основні перетворення в індустрії фінансових технологій сьогодні визначаються тим, що люди виходять в Інтернет інтенсивніше, ніж будь-коли. І гравцям ринку необхідно шукати нові можливості, щоб зробити цифровізацію бізнесу фінансових технологій гладкою, безпечною та прибутковою [1].

Інноваційний розвиток у сучасних державах розглядається як шлях прискорення зростання і трансформації економіки, а також як спосіб забезпечення системної конкурентоспроможності економіки. Також саме інноваційна система дає змогу країні зайняти певну нішу в системі міжнародного поділу праці та набути

ваги на міжнародній арені. З урахуванням технологічних змін постійно змінюється і державна інноваційна та промислова політика. Тож для України сьогодні пріоритетними є розвиток фундаментальної і прикладної науки, державно-приватне партнерство в інноваційно-технологічних секторах, створення умов інтеграції науки, освіти та бізнесу.

Також в Україні активно проводяться системні дослідження з метою вирішення стратегічних завдань державної і суспільної безпеки та сталого розвитку країни завдяки інноваційним проектам, зокрема й на міжнародному рівні. У цьому контексті необхідно постійно й системно виявляти та відстежувати наявні фактори ризику у сфері безпеки, розробляти та впроваджувати ефективні та адекватні заходи щодо їх усунення. Також постає завдання щодо визначення методологічних засад забезпечення національної безпеки на основі інновацій у стратегічній перспективі [2].

Тож для інноваційного розвитку та прискорення відновлення економіки України у післявоєнний період з боку держави необхідно здійснити наступні заходи:

- 1) сприяння розвитку та підтримка інноваційного підприємництва у тому чи іншому регіоні України;
- 2) розвиток міжнародного та вітчизняного співробітництва у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності;
- 3) сприяння залученню іноземних інвестицій;
- 4) створення нових видів інноваційних продуктів, здійснення заходів щодо їх комерціалізації; організація та забезпечення виробництва наукомісткої, конкурентоспроможної продукції, що сприйматиметься внутрішнім і зовнішніми ринками інноваційної продукції;
- 5) залучення науковців та працівників аспірантів, студентів й випускників вищих навчальних закладів регіону до розроблення інноваційних проектів;
- 6) організація підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців, необхідних для розроблення і реалізації інноваційних проектів;
- 7) інформаційно-методичне, правове та консалтингове забезпечення інноваційних структур з боку держави та міжнародних партнерів [3].

Список літератури:

1. Інноваційні основи відновлення та розвитку країн після збройних конфліктів. URL: https://iidskt.org.ua/wp-content/uploads/Monografiya_Vidnovlennya_2022.pdf;
2. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року. База даних «Законодавство України» / Указ Президента. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/722/2019>;
3. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_FS_2025.pdf.

Ткаченко Е.О., ст. гр.072-20-1
науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Крилова О.В.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ЗЕЛЕНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ДЛЯ ПІДТРИМКИ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Ми живемо в мінливому світі, де на заміну одним тенденціям постійно приходять інші і навколишнє середовище намагається підлаштуватися під них. Такі зміни можуть відбуватися щодня, змінюючи з цим економіку і способи ведення бізнесу. На сьогодні важливим питанням для світу постали екологічні проблеми та кліматичні кризи, через що багато компаній, від світових гігантів, до гравців середнього бізнесу почали інвестувати в екологічні ініціативи, для забезпечення стійкості діяльності та підтримки світової тенденції. Такий спосіб ведення бізнесу не лише підтримує навколишнє середовище, а й приваблює великих інвесторів, які прагнуть змінювати наш світ на краще.

Починаючи з початку 10-х років 21 століття уряди країн почали націлювати свої політики на перехід від традиційної економічної моделі, яка ставить екологічні питання на другорядні позиції, до моделі, згідно якої екологізація є основою для подальшого розвитку, зміни технологій виробництва, принципів відповідального споживання і залучення нових інвестицій. Починаючи з цього періоду майже кожна розвинута країна в своїх документах щодо стратегічного планування розвитку закладає фундамент для розвитку і підтримки зеленої економіки [1].

На сьогодні, для вимірювання рівня досягнень країн у розвитку зеленої економіки використовують Глобальний індекс зеленої економіки (GGEI), який вимірює її ефективність за 18 показниками для понад 160 країн світу. Зараз цей показник можна назвати важливим інструментом, який сприяє розвитку зеленої економіки та зацікавленості підзвітних сторін [2].

Таблиця 1

Рейтинг країн за CGEI

Країна	Показник 2022	Позиція 2022	Часовий період
Швеція	0,799	1	2005-2020
Швейцарія	0,781	2	2005-2020
Норвегія	0,747	3	2005-2020
Франція	0,744	4	2005-2020
Данія	0,742	5	2005-2020

Передові позиції цього рейтингу займають Європейські країни. І це не дивно, Європейський Союз вважає розвиток зеленої економіки та зменшення викидів

парникових газів пріоритетними завданнями і підтримує розвиток зелених інвестицій, зокрема для малого та середнього бізнесу. У країнах ЄС у секторі екологічних товарів і послуг працює близько 3,4 млн осіб [3]. Україна за цим рейтингом посідає лише 92 позицію з показником 0,481.

Наразі в ЄС діють велика кількість ініціатив для підтримки малого та середнього бізнесу: European Investment Bank (EIB) - Європейський інвестиційний банк відкриває доступ до фінансування для малих та середніх підприємств, що працюють у зелених секторах економіки. EIB сприяє розвитку зеленої енергетики, енергоефективності, відновлюваної енергетики, екологічних технологій тощо; Європейський фонд розвитку регіонів (ЄФРР) - фінансує зелені проекти у місцевих та регіональних галузях. ЄФРР допомагає малим та середнім підприємствам у здійсненні інвестицій у зелені технології та створенні зелених робочих місць; European Innovation Council (EIC) - це програма ЄС, яка надає фінансову та технічну підтримку для зелених інновацій та стартапів у ЄС. EIC спрямована на створення нових технологій для зменшення викидів та збереження ресурсів; Програма Європейського Союзу для конкурентоспроможності малого та середнього бізнесу (COSME) - допомагає малим та середнім підприємствам отримати доступ до кредитів та фінансування для розвитку зелених ініціатив.

Наведені програми свідчать про те, що використання зелених інвестицій для підтримки малого та середнього бізнесу є актуальною темою для розвитку економіки та збереження довкілля. Національні та міжнародні програми фінансової підтримки сприяють розвитку енергоефективних технологій, зменшенню витрат на енергетичні ресурси та забезпечують доступ до кредитів та консультаційної підтримки для малих та середніх підприємств, які займаються зеленою економікою. У післявоєнний період Україні слід брати участь в цих програмах для відбудови країни на основі принципів зеленої економіки. Це не тільки сприятиме розвитку малого та середнього бізнесу, що задовольнить соціальне становище, а й зміцнить наші позиції в рейтингу країн за CGEI і наблизить нас до Європейських сусідів.

Список літератури:

1. Дима В.В. «Міжнародний досвід застосування стимулюючих механізмів розвитку «Зеленої» економіки. Механізми державного управління Том 30 №6 2019. С. 39-41. URL: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/6_2019/10.pdf
2. Глобальний індекс зеленої економіки™ (GGEI). URL: <https://dualcitizeninc.com/global-green-economy-index/#introduction>
3. Посібник «Зелений» бізнес для малих і середніх підприємств». Геннадій Марушевський, Даг Хікман, Олександр Кучеренко. Проект міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст», 2017. С. 5

ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ ТА ТЕХНОЛОГІЇ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Фінансові інновації та технології є невід'ємною складовою сучасної економіки. Розвиток цих інновацій і технологій стає все більш актуальним завданням в умовах швидкого технологічного прогресу та зростання конкуренції в бізнес-середовищі.

Одним з основних викликів фінансових інновацій є потреба у створенні нових продуктів та послуг, що відповідають вимогам сучасних клієнтів та споживачів. Такими продуктами є: мобільний банкінг, електронні гроші, фінансові роботи-консультанти, бізнес-кредитування в Інтернеті, фінансовий моніторинг. Такі продукти та послуги мають бути ефективними, доступними та забезпечувати безпеку та надійність.

Інший важливий виклик полягає у розвитку інформаційних технологій та забезпеченні їх безпеки. Розвиток цифрових технологій дозволяє створювати нові фінансові продукти та послуги, які є більш доступними та швидкими, але також і з більшими ризиками, пов'язаними з кібербезпекою та захистом даних.

Крім того, необхідно вдосконалювати правові та регуляторні механізми для забезпечення ефективності та безпеки фінансових інновацій. Наявність відповідних нормативно-правових актів та механізмів регулювання діяльності фінансових установ дозволяє забезпечувати надійність та стабільність фінансової системи та сприяє розвитку фінансових інновацій та технологій. Нормативно-правові акти встановлюють вимоги до діяльності фінансових установ, забезпечуючи захист прав споживачів фінансових послуг та стабільність фінансової системи в цілому. Механізми регулювання діяльності фінансових установ дозволяють забезпечувати контроль за дотриманням вимог законодавства та вчасну реакцію на порушення. [3]

Однак, з розвитком фінансових інновацій та технологій, нормативно-правові акти та механізми регулювання потребують адаптації до нових викликів та ризиків, що вони несуть. Наприклад, розвиток криптовалют та блокчейн технологій вимагає створення нових правил та механізмів їх регулювання, адже вони не підпадають під традиційні форми фінансової діяльності. [1]

Отже, наявність відповідних нормативно-правових актів та механізмів регулювання є важливим фактором для забезпечення надійності та стабільності фінансової системи та сприяє розвитку фінансових інновацій та технологій. Однак, потрібна постійна адаптація та вдосконалення цих механізмів для ефективного регулювання нових викликів та ризиків, які з'являються з розвитком фінансової технології. Одним зі способів досягнення цілей є застосування фінансових інновацій та технологій. Наприклад, створення цифрових платформ, які дозволяють здійснювати різноманітні фінансові операції швидко та ефективно, або використання блокчейн-технологій для підвищення безпеки та забезпечення прозорості фінансових операцій.

Однак, разом з вигодами, фінансові інновації та технології несуть і ризики. Наприклад, розповсюдження криптовалют та інших цифрових активів може спричинити нестабільність на фінансових ринках, а також привести до зловживань та фінансових шахрайств. Крім того, впровадження нових фінансових технологій може потребувати великих інвестицій та змін у бізнес-процесах, що може бути складним для деяких компаній. Також важливим викликом є забезпечення захисту конфіденційності та персональних даних, що стає все більш актуальним з розвитком технологій. [4]

Отже, використання фінансових інновацій та технологій є важливим елементом сучасної економіки, проте потребує уважного планування та врахування можливих ризиків та викликів. Розумне використання цих інструментів може допомогти підвищити ефективність бізнесу та розвиток економіки в цілому.

Список літератури:

- 1.Електронне наукове видання «Ефективна економіка» URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/130.pdf
- 2.Матеріали науково-практичного круглого столу «Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри» URL: https://kmeep.law.sumdu.edu.ua/sites/default/files/files/kruglyi_stil_eufinpro_2022.pdf
- 3.Стійкість бізнесу і добробут домогосподарств: фінансові та соціальні аспекти: збірник тез доповідей XIV Міжнародної науково-практичної конференції. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45898/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%93%D0%A7_2022_.pdf

Шилов А.О., ст.гр. 072-19-1
науковий керівник: к.е.н., доц. каф. ЕАФ Цуркан І.М.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙ ТА ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Новітні технології можуть не тільки полегшити процеси виробництва, але і допомогти збільшити ефективність роботи компанії та збільшити її прибуток. Правильне використання інноваційних рішень та технологій може дати конкурентну перевагу на ринку та забезпечити стійке фінансове положення підприємства.

Фінансова інновація – це результат впровадження нововведень на фінансовому ринку, втілений у вигляді нового або вдосконаленого фінансового продукту, нової або вдосконаленої технології [1].

Ефект в інноваційній діяльності – це кінцевий результат впроваджувальної діяльності в одному з економічних вимірах – матеріальному або грошовому, який може бути виражений через підвищення якості продукції; скорочення часу виробництва та обігу; вивільнення ресурсів тощо [2].

Інноваційне середовище надає підприємствам можливості для ефективного функціонування. Зокрема, інновації сприяють зростанню виробничого та споживчого попиту, підвищенню платоспроможності та переходу інновацій між різними галузями. Застосування інноваційних рішень на підприємствах дозволяє формувати напрями максимізації прибутку, такі як продуктовий, технологічний, організаційно-управлінський, ресурсний та ринковий.

Впровадження фінансових інновацій в підприємства України ускладнюється через ряд факторів, таких як низький рівень розвитку інноваційної інфраструктури ринку, суперечність чинного законодавства та брак інформації про новітні розробки та сучасні інноваційні продукти і технології [3]. Війна в Україні посилила деградацію інноваційних екосистем промислових хайтек-секторів та серед промислових МСП. Причинами є зупинення роботи понад 40% МСП, низький пріоритет інновацій для керівників, що працюють у режимі виживання та втрата експортних ринків для інноваційних МСП. Необхідний розмір фінансування для відновлення виробництва та налагодження бізнеспроцесів для більшості підприємств коливається від \$30 та \$300 тис. Проте є підприємства, які потребують

понад \$10 млн фінансової допомоги: 1,5% - на Сході, 1,3% - на Півдні, 0,9% - на Півночі та 0,8% - на Заході [4].

Розвиток національної наукової системи є важливим для відповіді на сучасні виклики. Це передбачає створення розвинутих національних наукових інституцій, що забезпечують глибокі знання та адекватні відповіді. Для максимального користування наукою в майбутній економіці після війни, необхідно системно реформувати взаємовідносини між наукою, суспільством, державною владою та бізнесом. Для цього потрібно створити державну політику наукового розвитку та інновацій, забезпечити інтеграцію вітчизняного наукового сектору у майбутню поствоєнну економіку, спрямувати програму відновлення економіки на технологічну модернізацію виробничого сектору, впроваджувати європейські стандарти в організації наукових досліджень та фінансування, створити мережу науково-інноваційних центрів і забезпечити адекватну фінансову підтримку дослідників [5]. Забезпечення розвитку інноваційної інфраструктури ринку, створення сприятливого законодавчого середовища для інноваційної діяльності, забезпечення доступу до інформації про новітні розробки, забезпечення доступу до фінансових ресурсів, необхідних для розробки та впровадження фінансових інновацій, включаючи зниження кредитних ставок – все це шляхи до ефективного використання інновацій та технологій у формуванні прибутку підприємства у майбутньому. Необхідно створювати умови для розвитку творчого потенціалу співробітників, пропагувати інноваційні ідеї та надавати можливості для їх втілення. Необхідно створювати умови для розвитку творчого потенціалу співробітників, пропагувати інноваційні ідеї та надавати можливості для їх втілення.

Список літератури:

1. Самко Н. Інноваційний фінансовий продукт: економічна сутність та механізм створення. Економіка, м. Київ, 1 квіт. 2019 р. - Вип. 20. - С. 28-33.
2. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємства. Навчально-інформаційний портал НУБіП України.
URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/mod/book/tool/print/index.php?id=357320> (дата звернення: 19.04.2023).
3. Крюкова І. Напрями здійснення фінансових інновацій на підприємствах. *Облік. Аналіз. Аудит*, м. Одеса. – № 2 (7). – С. 144-149.
4. Офіційний сайт Київської школи економіки. URL: <https://kse.ua/ua/kse-department/kse-institute/>
5. Беялов Т. Інноваційний розвиток підприємництва в умовах війни та в післявоєнний період. м. Київ. Київ, 2022. С. 67-68.

РОЛЬ INSURTECH В СТАНОВЛЕННІ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Важливою складовою фінансової системи держави є страхування, яке виконує функцію перерозподілу валового внутрішнього продукту у формі фондів фінансових ресурсів. Ринок страхування в Україні наразі перебуває на етапі становлення та характеризується низкою історичних, економічних, правових та суспільних передумов, що сповільнюють розвиток.

Внаслідок повномасштабного вторгнення РФ ринок страхування зазнав суттєвих потрясінь у вигляді скорочення обсягів проведених операцій страхування на третину. За даними Національного банку України (далі – НБУ) загальні підписані премії за I півріччя 2022 року скоротилися на 28% у порівнянні з аналогічним періодом попереднього року і склали 17,8 млрд. грн. (Табл. 1) Також спостерігалось падіння обсягів сплачених страхових виплат у сегменті non-life – на 34%.

Табл.1 Страхові премії та страхові виплати страхових компаній, млрд грн [1]

Одночасно спостерігається активне впровадження інноваційних технологій в діяльність банківських та небанківських установ. Помітна тенденція до збільшення обсягів безготівкових розрахунків, що свідчить про наявну економічну активність населення та покращення рівня фінансової грамотності. Таким чином кількість

операцій, проведених за допомогою платіжних карток, емітованих українськими банками, за травень – грудень 2022 року становила 5 599,2 млн, загальна сума – 5 058,2 млрд грн. Відповідно у порівнянні з аналогічним періодом попереднього року це на 1,4% більше за кількістю та на 40,5% за сумою.

Впровадження цифрових технологій позначилося на створенні галузі Insurance Technology (з англ. «страхові технології» (далі – InsurTech), яка передбачає застосування інформаційних технологій в процеси страхової діяльності. Наразі більшість страхових компаній використовують застарілі бізнес-моделі. Станом на початок 2020 року серед 232 компаній лише 9% впровадили онлайн сервіси для можливості перегляду діючих договорів страхування, сплачених внесків і відстежування періоду до наступного платежу.[2]

Розглядаючи InsurTech, як можливість стимулювання страхового ринку, важливо зазначити супутні фактори, які можуть вплинути на подальше становлення галузі. У період післявоєнного періоду відбудови галузь страхування матиме вагоме значення для відновлення економічної стабільності, що також підкреслюється законодавчими вимогами Європейського Союзу щодо покриття страхового поля.

Збільшення користування сучасними платіжними засобів свідчить про довіру до впроваджених інноваційних рішень, що безумовно є важливим чинником для страхового ринку. Наразі можна спостерігати низький рівень довіри до страхових компаній з боку фізичних та юридичних осіб, що в свою чергу пов'язано з відсутністю законодавчої бази, яка може задовольнити сучасні потреби на ринку страхування та створити прозорі умови надання послуг страховиками.

З 1 серпня 2022 року Верховна Рада ухвалила закон «Про платіжні послуги», який передбачає виконання вимог Другої платіжної директиви (PSD2) і Директиви з електронних грошей (EMD). Закон сприяє розвитку InsurTech-ринку та інновацій в платіжному просторі, що в свою чергу за сприятливих умов може вплинути на створення конкурентного середовища. Наразі діяльність страхового ринку керується Законом України «Про страхування», який не враховує актуальні економічні показники та загальний стан економіки держави.[3]

Список літератури:

1. Національний банк України: Огляд страхового ринку України за I півріччя 2022 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-strahovogo-rinku-ukrayini-za-i-pivrichchya-2022-roku>;
2. Соколова А. Current trends in the development of Ukraine's insurance market in digitization conditions. URL.: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2022-1-7>
3. Закон України «Про страхування». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>

ЗМІСТ

Секція 1 Роль банківської системи у післявоєнному відновленні України

Бікузін Р.В. Роль банківської системи у післявоєнному відновленні України.....	3
Зуєва А.С. Положення банківської системи у процесі післявоєнної відбудови України.....	6
Кізілова В. Л. Забезпечення фінансової стійкості та надійності банку в умовах воєнного стану.....	8
Косогов Д.О. Проблеми кредитної діяльності комерційного банку в умовах воєнного стану.....	10
Лавріщева А.С. Роль міжнародного «зеленого» кредитування у сталому розвитку.....	12
Легка А.В. Управління фінансовими показниками банку в сучасних економічних умовах.....	14
Малина Є.В. Оцінка банківських ризиків: проблеми на сучасному етапі.....	16
Сахно Н.О. Зелене фінансування: виклики та можливості для банківської сфери України в період військових дій та післявоєнний період.....	18
Солошенко І.О. Вплив банківської системи на розвиток економіки України у післявоєнний період.....	20
Чебанко К.С. Оцінка якості кредитного портфеля банку у післявоєнний час.....	22
Явір М.А. Шляхи вдосконалення кредитування та якості кредитного портфелю для підвищення рівня економіки в післявоєнний час.....	24

Секція 3 Фінансові аспекти та інструменти відновлення бізнесу у післявоєнних умовах

Бабкова М.О. Перспективи розвитку «зеленого» фінансування в банківській сфері України.....	27
Борисенко А.О. Планування фінансових показників діяльності підприємства в умовах воєнного стану економіки.....	29
Гончарук А.М. Аналіз і перспективи розвитку національної економіки України.....	31
Єтцій А.М. Зелена економіка як запорука сталого розвитку України..	33
Каменєва Я.А. Інструменти відновлення бізнесу у післявоєнних умовах.....	35

Куцугур М.С. Планування при формуванні та використанні фінансових ресурсів підприємств в умовах післявоєнного відновлення	37
Лавріщева А.С. Дотримання принципів esg українським як основа відбудови країни в умовах євроінтеграції.....	39
Литвиненко І.С. Стратегічне управління фінансовою діяльністю підприємства у післявоєнному відновленні України.....	41
Носова А.Д. Аспекти трансформації національної фінансової моделі України у післявоєнний період.....	43
Овдієнко К.М. Вплив російсько-української війни на результативність діяльності найбільших продуктових мереж України..	45
Паніна К.В. Напрями трансформації національної фінансової моделі післявоєнного відновлення України.....	47
Підберезня Д.О. Перспективи фінансування «зелених» проектів в Україні.....	49
Раєвська Є.Р. ТОП – 10 інвестиційних компаній України, їх портфель активів (аналіз динаміки їх структури).....	51
Русанова В.В. Екологізація міжнародної фінансової системи.....	53
Скворцов М.С. Антикризове фінансове управління підприємством в умовах воєнного стану.....	55
Славська О.С. Стан інвестиційних процесів в економіці України та шляхи їх активізації.....	57
Третяк О.Є. Особливості аналізу фінансового стану приватного медичного закладу в умовах обмежених обсягів інформаційного забезпечення.....	59
Тупіцина Д.О. Прогнозування необхідних обсягів оборотних активів у повоєнний період.....	61
Тяпкін М.В. Особливості та необхідність організації фінансового планування на підприємстві в умовах воєнного стану.....	63
Фролова Л.О. Планування собівартості продукції підприємства як інструмент відновлення бізнесу у післявоєнних умовах.....	65
Шаповалова А.О. Інструменти зеленого фінансування.....	67
 Секція 4 Фінансові інновації та технології: виклики сьогодення	
Дмитрієва Д.М. Використання штучного інтелекту в аналізі кредитного ризику: нові можливості та виклики.....	69
Ігнат'єва І.М. Взаємозв'язок фінансової стійкості страхової компанії із технологічними інноваціями.....	71
Коваленко Т.Е. Використання CREEN FINTECH в сучасній економіці України.....	73

Ніколаєнко А.О. Іноваційні fintech-інструменти для прогнозування ризику банкрутства підприємств під час воєнного стану.....	75
Позднякова А.О. Фінансові технології в діяльності банків: загрози та можливості.....	77
Сахно Н. О. Перспективи розвитку ринку FINTECH в Україні на прикладі іноземного досвіду.....	79
Семенов А.А. Прогнозування прибутку на підприємстві: технології ЕРП.....	81
Сухий В.В. Вплив фінансових інновацій та технологій на післявоєнне відновлення економіки України.....	83
Ткаченко Е.О. Закордонний досвід використання зелених інвестицій для підтримки малого та середнього бізнесу.....	85
Швець Є.В. Фінансові інновації та технології: виклики сьогодення....	87
Шилов А.О. Використання інновацій та технологій у формуванні прибутку підприємства.....	89
Шинковський Д.О. Роль INSURTECH в становленні страхового ринку України.....	91